

A katonai vívás és a vívósport kapcsolata különös tekintettel a honvéd tisztjelöltek felkészítésére

Nagy Bianka

Pályamunka lezárásának időpontja: 2018. április 13.

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	3
1. FEJEZET: A katonai vívástól a sportvívásig.....	7
1. 1 Az egyetemes vívástörténet fontosabb állomásai	8
1. 2 A magyar katonai vívás alapja, a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia.....	11
1. 3 Töréspontok	16
1. 4 A sportvívás fellendülése, de mégis katonai keretek között.....	24
2. FEJEZET: Vívásmódszertan kicsit másként.....	28
3. FEJEZET: Oktatási programterv honvéd tisztjelöltek számára.....	32
3. 1 Első félév	33
3. 2 Második félév	35
ÖSSZEGZÉS.....	37
ÁBRAJEGYZÉK	39
FELHASZNÁLT IRODALOM	40

BEVEZETÉS

*„A sportvilág a „Hungary” szótól és Kovács Pál, Gerevich Aladár, Berczelly Tibor,
Kárpáti Rudolf, Rajcsányi László, valamint Papp Bertalan nevétől visszhangzott!*

Máig is hallok a boldogságtól zokogó hangokat – jó volt magyarnak lenni!”

/Vándor Kálmán, sportújságíró¹

Jelen tanulmányomat, ha tehetném, Dr. Simicskó István honvédelmi miniszter úrnak címezném, pont úgy, mint ahogyan ezt tette több mint negyed évszázaddal ezelőtt Dr. Szentistvány József ny. ezredes, aki 1992-ben levelet írt az akkori, vagyis Dr. Für Lajos honvédelmi miniszternek. Levele tanúsága szerint a vívás újbóli elterjesztésével ennek a sportnak ismét fontos szerepet kell betöltenie a honvédségen belül, tekintettel annak pozitív hatásaira. Véleményem szerint, ez a megállapítás ma is aktuális, hiszen bár a vívás szerepel a katonai felsőoktatás tananyagában, az oktatott csekély óraszám miatt súlya mégis elenyésző. Úgy gondolom, ismét szükség van arra, hogy a leendő honvédtiszti állomány megismerkedjen a katonai vívás hagyományaival és a lehető legmélyebben sajátítsa el annak módszertanát és mozgásformáit a gyakorlatban is. S, hogy miért? A vívás, mint a legtöbb küzdősport, a katonai tevékenységből, felkészítésből eredeztethető, és a harci előkészületekből fejlődött ki. Magyarországon a mai sportvívás alapját képező katonai vívás még az 1800-as évek elején jelent meg, majd rá egy évszázadra lett belőle hivatalos sportág, melynek mérföldköve talán 1914-re tehető, amikor is a Nemzetközi Vívó Szövetség (FIE) rögzítette a vívás szabályrendszerét. Azóta, annak ellenére, hogy nem ebben a sportágban mutatkoztak be először sportolóink az újkori olimpiák történetében, és annak ellenére, hogy a magyar nemzet „sportnemzet” és számos sikersportággal büszkélkedhet, a vívás néhány évtizeden belül a legeredményesebb magyar olimpiai sportággá vált és őrzi ezt a titulust a mai napig. Mindezt bizonyítja a három fegyvernemben szerzett 37 arany, 23 ezüst, és 27 magyar olimpiai bronzérem.²

A modern magyar katonai kardvívás sikerességének kulcsembere az 1878-as születésű Borsody László őrnagy volt, aki vívómesteri pályafutása alatt számos sikeres katonatisztet nevelt fel. Pézsa Tibor ezredes nyilatkozata szerint, a Borsody László által kidolgozott Borsody rendszernek az alapja a szigorú pontosság, a fegyelem, és a katonás rend volt. Rendszerének tökéletességét az adta, hogy a gyakorlatot a találat adás előkészítésével együtt taní-

¹ Vándor Kálmán: 1952. Kardcsapat - Csoda? Hőstett? Dráma! In: Olimpiai érmeseink - Kovács Pál Ádám. Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/23608/> (letöltve: 2018. április 2.)

² Vívásban szerzett érmeink száma. A Magyar Vívó Szövetség Honlapja, <http://hunfencing.hu/> (letöltve: 2018. április 2.)

totta, ami nem jelentett mást, mint hogy nem ösztönszerű volt a támadás, hanem tudatosan megtervezett, tökéletesen végrehajtott felderítés eredményeként meghatározott stratégiai alapokon működött. Nagyon magas elméleti és gyakorlati tudást követelt meg diákjaitól. A két szintet, azonban nem lehetett elválasztani egymástól, mind a kettőt ugyanolyan intenzitással várta el növendékeitől. Rendszere átfogóan tartalmaz minden gyakorlatot, ami a kardvívásban létezik és ezeket, mindig a legprecízebb és a legpontosabb technikai végrehajtásokkal követte meg. Mindemellett megfelelően adagolta tanítványai részére azokat a kiegészítő gyakorlatcsoportokat, amelyek segítették a szakmai fejlődésüket. Végso célként pedig elirányította őket a taktika felé is, természetesen csak akkor, ha megvolt az a technikai repertoár, amire lehetett építeni. Borsody vívómester úgy vezette rá tanítványait a bonyolultabbnál bonyolultabb megoldásokra, hogy a jól végrehajtott rendszer valójában nem hagyott hibalehetőséget.³ Mindezt Horváth Sz. Tibor vívómesterrel készített interjóm⁴ során ő is megerősítette, miszerint ha megfelelően használjuk a rendszert, akkor nem lehet hibázni. Ha mégis felmerülne bármilyen tévedés, akkor újra kell kezdeni a gyakorlatot, tehát azonnal korrigálni kell a hibás gyakorlat-sort. Ha a tanítvány hibát észlel a végrehajtásban, azonnal meg kell állnia és le kell lassítania mozgását, majd az akciót újra lépésről lépésre fel kell építenie, pontosan meghatározva mikor lép be a kéz és a láb. A rendszer, ezáltal válik tökéletessé, s pont ez a módszer az, amit a Tiszi Vívóklubban, Horváth Sz. Tibor vívómester is átad a tanítványinak, hiszen az ő mestere, vagyis Szüts János alezredes is közvetlenül Borsody László őrnagytól tanulta meg a vívás módszertanát.

Ha kicsit távolabbról közelítjük meg a kérdést és a sportokra, illetve az azok hasznosságára gondolunk, akkor a mozgás jelentőségére és az egészséges életmód kapcsolatára gondolhatunk elsőként. Azonban a vívás ennél jóval sokrétűbb. Többek között szakmai alázatra, bajtársiasságra, önfegyelemre, csapatszellemre, fegyelmezettségre és rendszerszemléletre nevel, illetve megtanít a mester és az ellenfél magas fokú tiszteletére. Fejleszti a logikus gondolkodást, a taktikai és stratégiai készségeket, a mozgáskoordinációt, valamint az állóképességet egyaránt. Katonaként a harci szellem kialakításában, illetve a felderítésben és annak eredményesebbé tételében van fontos szerepe, mivel az eredményesség alapja a vívásban és a felderítésben ugyanaz. Mielőtt támadásba lendülnénk, ki kell deríteni, hogy a szembenálló fél mit

³ A Magyar Honvédség youtube csatornája: A Génusz.
<https://www.youtube.com/watch?v=oZZ53JmISPU&index=2&list=PL77TcqCecq-Xn3NKSYad5W60skaNGPXgM&t=0s> (letöltve: 2018. április 2.)

⁴ Horváth Sz. Tibor interjú, Budapest, Zrínyi Miklós laktanya, Nemzeti Közszerológati Egyetem, 2018. március 28.

tervez, vagyis alapos megfigyelés során kell róla információt gyűjteni. A vívásra tekintetében ilyen adat például az, hogy mekkora „harci” tapasztalattal rendelkezhet az ellenfél? Vannak-e gyenge pontjai, amiket fel tudok használni ellene? Mennyi tartalékolt ereje van még? Hol fog legközelebb támadni? A vívás gyakorlásán keresztül tehát a felderítést, mint jellegzetesen katonai készséget is kiválóan lehet fejleszteni.

Mi sem bizonyítaná jobban Borsody László őrnagy módszertanának eredményességét, mint katonatiszt tanítványainak sikerei. A nála tanult, 1912-es születésű Kovács Pál dandártábornok nevéhez hat olimpia arany- és egy bronzérem,⁵ míg a szintén abban az évben született Berczelly Tibor őrnagy nevéhez három olimpia arany- és kettő bronzérem köthető.⁶ De ne feledkezzünk meg az 1890-ben született Tersztyánszky Ödön ezredesről sem, aki tőr- és kardvívásban, az olimpián két arany-, egy ezüst- és egy bronzérmet nyert el.⁷ Jekelfalussy-Piller György alezredes, aki 1899-ben látta meg a napvilágot, kétszeres aranyérmes olimpia kardvívóvá vált.⁸ Ugyanakkor a sor itt még messze nem fejeződött be. Ezek az eredmények is mind azt támasztják alá, hogy az általa kidolgozott rendszer egyedülálló volt a világon. Horváth Sz. Tibor vívómester a büszkeségtől csillogó szemekkel emlékezett vissza erre az időszakra, miszerint ezekben az években, a különböző világversenyeken a magyart, csak a magyar tudta legyőzni. A világon egyedülállóak voltunk ebben a sportágban és mindenhol ismerték és tisztelték a magyar vívókat.⁹

Nyitógondolatomhoz kapcsolódva tehát ezekre a történelmi sikerekre emlékezve is fontos lenne a vívást újfent, a jelenleginél lényegesen magasabb óraszámra beépíteni a tiszti alapképzésben résztvevők oktatásába. Dolgozatomban arra vállalkoztam, hogy reális érvrendszer mentén kifejtsem állításom létjogosultságát. Sőt, tanulmányom végén, ebben a témában jártas szakemberek segítségével egy általános oktatási programtervet is elkészíték, melyre válaszul szívből remélem, hogy én is, hasonló visszajelzést kapnék, mint Dr. Szentistvány József ny. ezredes (1. ábra). Ha magyarok nemzetének önmagába vetett hitét és becsületét

⁵ Olimpia érmeseink - Kovács Pál Ádám. Budapest, Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/23608/> (letöltve: 2018. április 2.)

⁶ Olimpia érmeseink - Berczelly Tibor (Berczeller Tibor). Budapest, Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/20985/> (letöltve: 2018. április 2.)

⁷ Olimpia érmeseink - Tersztyánszky Ödön. Budapest, Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/26221/> (letöltve: 2018. április 2.)

⁸ Olimpia érmeseink - Piller-Jekelfalussy György. Budapest, Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/25003/> (letöltve: 2018. április 2.)

⁹ Horváth Sz. Tibor interjú, Budapest, Zrínyi Miklós laktanya, Nemzeti Közszerológiai Egyetem, 2018. március 28.

évtizedekkel ezelőtt a magyar katonai kardvíváson keresztül sikerült visszaadni, akkor most miért ne élhetnénk ezzel a lehetőséggel?

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HONVÉDELMI MINISZTERE Nyt.szám: 12513/1992 Szentistvány József Szolnok Várkonyi tér 11. Tisztelt Szentistvány Úr! Örömmel tájékoztatom, hogy a vívás sportág honvédségen belüli elterjesztésének szándéka a Magyar Honvédség Parancsnokság sport szakembereinek elképzelésével egybeesik. A sportág hagyományait és előnyös tulajdonságait mérlegelve úgy látjuk, hogy felélesztését mindenek előtt a tanintézeteinkben, majd ezt követően a tiszti állomány körében kell támogatnunk. Első lépésként határozott szándékunk, hogy a vívásnak a szeptemberben beinduló katonai gimnáziumokban szakosztályi kereteket teremtsünk, és a főiskolákon az új tanévtől a hallgatók számára - megfelelő számú érdeklődő esetén - sportegyesületi lehetőséget biztosítsunk. A tanrendi testnevelésre vonatkozó szabályzók a sportág alapjainak órákon történő oktatására eddig is lehetőséget adtak. A főiskolák autonómiájának tiszteletben tartása azonban számunkra csak ajánlások megtételét teszi lehetővé, ilyen jellegű központi elrendelésektől a jövőben is tartózkodni kívánunk.	1.számú példány - 2 - Elgondolásaink kivitelezési ütemét természetesen a rendelkezésre álló pénzügyi lehetőségeink befolyásolhatják, de hosszabb távon nem korlátozzák. Tájékoztatom, hogy az ügy előrehaladásáról az MH Szárazföldi és Kiképzési Főszemléltőség Testnevelési és Sport Osztály vezetője - Klész László ezredes - folyamatosan kész információt adni. Címe: Bp. 502. Pf. 25. 1885. Telefon: 1 297-404 Kérem tájékoztatóm szíves tudomásulvételét. Budapest, 1992. január 23. -n Tisztelettel: (Dr. Für Lajos)
--	---

1. ábra: Dr. Für Lajos honvédelmi miniszter válaszlevele Dr. Szentistvány József nyugalmazott ezredes kérvényére
(Forrás: a Tiszti Vívóklub archívuma)

1. FEJEZET: A katonai vívástól a sportvívásig

„A magyar kardvívás legnagyobb ereje abban rejlett, hogy mindig pontosan és időben történt a generációváltás. Fuchs Jenő, majd Piller, aztán Kabossal egy időben már Gerevich Aladár következett. Az '56-os események azonban felrúgták a sort. Disszidált többek között Hámori, Magay, Keresztes, Örley és a '60-as olimpián ugyan még megszületett a szokásos két arany, de érezhető volt, hogy valami megszakadt.”
/Pézsza Tibor ny. ezredes/¹⁰

A fegyverforgatás és a fegyverhasználat története egészen az őskorig nyúlik vissza. Ekkor a kézzel készített eszközöket, például kihegyezett fa botokat főként az állatok elleni védekezésre, illetve azok élelemszerzés céljából történő elejtésére, valamint lényegesen ritkábban ugyan, de az egymás elleni harcokra használták. A botokat hamar, még az őskorban felváltották a fém eszközök. A réz és az ón keverékeként létrehozott sokkal keményebb bronzból készült szúró- és vágófegyvereket a sújtásra és a döfésre használták. Megfigyelhető, hogy az idő előrehaladtával a hadviselés eszközei mindig más és más arcukat mutatták meg, tükrözve az adott időszak technikai lehetőségeit és harceljárásait. Így jutottunk el a vívás kialakulásához, amihez a történelemben jócskán ugranunk kell, egészen a hódító háborúig, amikor is a háborúra való felkészülés, valamint a harcászat alakította ki a vívás fegyvernemeinek változatait. A mai csúcstechnológiával körülvett világunkban nehéz elképzelni, hogy kezdetekben a vadászat, a későbbiekben pedig a háború sikerét, akár egy jól faragott bot, vagy akár egy harci szekér megléte jelenthette, ma pedig már drónokról, lézerfegyverekről és kiberbűnözésről beszélünk. Ez az állandó fejlődésre való törekvés eredményezte a korszerűbb és hatékonyabb vívóeszközök megjelenését is. Megalkották a kardot, a tört és a párbajtört. Ezekkel a változásokkal párhuzamosan ment végbe az ütés, a szúrás, a döfés, a vágás, a védekezés és a hárítás technikájának, valamint mozgásanyagának fejlődése is.

Mi magyarok, ahogyan a történelem is igazolja a kardvívás mesterei voltunk. Bizonyítéka ennek az olimpiákon, világversenyeken, az Európa Bajnokságokon szerzett megszámlálhatatlan aranyérem, és ami talán ennél is fontosabb, a magyar szurkolók öröme, és Magyarország hírnevének öregbítése. Ebben a fejezetben főként a katonai vívásra összpontosítva fogok egy történeti áttekintést adni, rávilágítva arra, hogy az 1986-os olimpia óta, Rédi And-

¹⁰ Pézsza Tibor: Olimpiai érmeseink - Pézsza Tibor. In: Szetey András: 1964. Pézsza Tibor kard egyéni, Budapest, Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/24989/m/597> (letöltve: 2018. április 2.)

rást leszámítva, aki párbajtőrözőből vált katonatiszté), nem volt magyar katonavívó az olimpikonok között.

1. 1 Az egyetemes vívástörténet fontosabb állomásai

A kezdetleges vívás kialakulásának története időszámításunk előtt (továbbiakban i.e.) körülbelül 1302-ra, vagyis II. Ramszesz, az újbirodalom fáraójának uralkodási idejére tehető, tehát Egyiptomból eredeztethető. Az itt végzett régészeti ásatások és a sírkutatások feltárták azokat a bizonyítékokat, amik arra utalnak, hogy az ókori birodalomban a vadászatok, valamint a rituális táncok mellett nemzetközi vívó viadalokat is rendeztek. A nubiai és a líbiai vívók botokkal, nagyszámú közönség előtt küzdöttek egymás ellen.¹¹ Ez az első olyan történelmi emlékünknél, ami a kezdetleges vívásra utal, ahol már az egymás elleni küzdelem volt a cél és nem az emberi szükségletek fedezésére elejtett állatok zsákmányolása. A következő kézzel fogható emlék szintén Egyiptomból származik és i.e. 1190-re tehető. III. Ramszesz fáraó uralkodása idejéről fennmaradt luxori Madinet-Habu templom falán, a domborművek tompított fegyverekkel vívóküzdelmeket ábrázolnak.¹²

A következő fennmaradt emlékünknél már Indiához köthető, azonban ezen relikvia eredetének kora vitatott. Mindez köszönhető annak, hogy a tudomány igen széles időintervallumban határozza meg a Védák, avagy az indiai szent írások keletkezésének idejét. A nyugati indológia i.e. 1200-ra, de akár i.e. 2400-ra is teszi ezek keletkezését. Sőt, egyes kutatók szerint az i.e. 4000-es, de még az i.e. 25.000-as időszak sem kizárható. Az eredeti Védák könyvet négy részre lehet osztani, a himnuszok, a dallamkönyvek, a rituális előírások és a varázsigék gyűjteményeire. Indiában legelsőnek ebben a szent könyvben írták le a fegyver használatát, amely egyértelműen a vívásra utalt.¹³

A harmadik meghatározó korszak a rómaiakhoz köthető, i.e. 648-tól. A rómaiak kiválóan felkészült vívómesterekkel oktatták saját katonáikat, akik védekező fegyverként pajzsot, támadó fegyverként rövid, egyenes, kétélű kardot használtak, ami szúrásra és vágásra egyaránt használható volt. Többek között ezen eszközöknek, valamint a jól szervezett alegységeknek és képzett katonáknak köszönhetően sikerült a Római Birodalomnak további területeket

¹¹ Geleta Károly: Öttusavívás. Debrecen, Tanítóképző Főiskola, p. 2.

www.ottusaute.hu/kepgaleria/PDF%20ottusa%20sportagrol/Ottusa%20vivas.pdf (letöltve: 2018. április 4.)

¹² Dr. Szepesi László: Vívás – Módszertani anyag a vívás sportági kerettantervének végrehajtására. Debrecen, Tanítóképző Főiskola, p. 5.

¹³ Rácز Géza: India szent könyvei. Budapest, Kagylókört folyóirat, 2014/ 62. szám, <http://www.kagylokurt.hu/12934/orientacio/darsanak/india-szent-konyvei.html> (letöltve: 2018. április 4.)

meghódítania. A földrajzi terjeszkedés hozzájárult a rómaiak hadikultúrájának formálódásához is, hiszen a leigázott népek által alkalmazott harcmodort, fegyverhasználatot és harci eszközöket, avagy a harci támadó és védekező alkalmatosságokat hamar átvették és a saját céljaik érdekében tovább fejlesztették. Ilyen volt a tört, a lándzsa, a dárda, a szigony, vagy a háló. Azonban, a Római Birodalomban az igazi vívásoktatás a gladiátoriskolákban folyt, ami nagymértékben hozzájárult a ma is ismert vívósportág kialakulásához. Az egyik legjelentősebb gladiátor iskolát Capua városában rendezték be. A legtöbb gladiátor iskolákban hivatásos mesterek oktattak – akik egyben pedagógusok is voltak – a meghatározott módszertani eljárások szerint. Az itt tanulók rendszeres kiképzésben részesültek, ahol megtanították nekik a fegyverek hatékony használatának tudományát, annak sokrétű mozgás anyagát, miközben és a fizikai erőnlét folyamatos fejlesztésére is törekedtek. Az első gladiátor játékokat i.e. 264-ben Junius Brutus halálának napján rendezték meg a tömegek szórakoztatására, míg az utolsót időszámításunk után 523-ban tartották.¹⁴

Görögországban, az i.e. 8. században Homérosz, görög költő már fejlett szúrásra és vágásra alkalmas fegyverekről ír műveiben. Ennek ellenére tudnivaló, hogy az ókori olimpiai játékokon a vívás nem szerepelt a versenyszámok között. Mindez valószínűleg azzal magyarázható, hogy a görög harcmodorban a falanx volt az élenjáró, így a lándzsával vívott küzdelemben nem volt helye a szálfegyverrel történő küzdelemnek. Az akkori harcosok szemében nem volt presztízserő a vívó fegyvernemnek. Ám Platón írásaiból megtudhatjuk, hogy ennek ellenére is volt hagyománya a vívásnak az ókori görögöknél, sőt a mesterek a tanítványaiknak a tudásuk bemutatására vívómérkőzéseket szerveztek.¹⁵

A következő időszakot a vívás fejlődésének szempontjából 476-tól, az ókori Római Birodalom bukásától egészen a középkor végéig, a nagy földrajzi felfedezések, az Amerikai kontinens 1492-ben bekövetkezett felfedezéséig számítjuk. Ez az időszak újraértelmezte a kardvívás szimbolikáját, hiszen addig ez a fegyver az öldöklés kegyetlen eszköze volt és a nyers erő dominanciájára épült. A középkortól ugyanakkor a lovagok egyenes kardja a gyengék védelmezésének, saját becsületük kivívásának, a lovagias és az udvarias magatartásformájuknak a jelképe lett. Ekkor köszöntött be a lovagi játékok dicső időszaka, amikor is a férfiak próbára teheték ügyességüket és vívó tudományukat a lovagi tornákon. A lovagi játékok

¹⁴ Geleta Károly: Öttusavívás. Debrecen, Tanítóképző Főiskola, p. 2.
www.ottusaute.hu/kepgaleria/PDF%20ottusa%20sportagrol/Ottusa%20vivas.pdf (letöltve: 2018. április 4.)

¹⁵ Onyestyák Nikolett: Az ókori olimpiai játékok. Debrecen, Tanítóképző Főiskola, 2007, p. 6-9. tf.hu/wp-content/uploads/2009/07/oj.pdf (letöltve: 2018. április 4.)

„divatja” hozzánk magyarokhoz a IX. században ért el, Károly Róbert és Nagy Lajos uralkodása idején. Mindezt a XIII. században a perdöntő bajvívás megjelenése váltotta fel, amely a feudális jogrendszer kialakulásához kapcsolható. Bizonyos nemzeteknél, például a germánoknál ekkor kapnak szerepet ebben a sportágban a nők is, addig a vívás kizárólag az urak kiváltsága volt. Mint minden generációváltás a bajvívás korszaka is új eszközöket hozott magával, mégpedig egy újabb, súlyra könnyebb, elegánsabb és kecsesebben forgatható fegyvert, a törkardot.¹⁶

A modern vívás új székhelye a XIII. században Spanyolország lett, itt vetették elsőnek papírra könyv formájában a vívás módszertanát. Mindezen tudás V. Károly hadjáratai során Itáliába is eljutott, így az itáliai mesterek a vívás nagy teoretikusai, a víváselmélet úttörői lettek, és megalkották a kardvívás elméleti alapjait.¹⁷ Az 1500-s évek végén az itáliai mesterek és velük együtt minden tudás egy új országban, Franciaországban összpontosult, ahol létrehozták az első Vívó Akadémiát 1567-ben. Itt a tökéletesen rendszerbe foglalt víváselméletből a növendékeknek kemény vizsgákat kellett tenniük ahhoz, hogy ezen csodálatos sport mesterivé váljanak. Ekkortól a sportvívás nemzetközi nyelve a francia lett, ezért van az többek között, hogy a nagy nemzetközi találkozók, a világ-, és olimpiai játékokon a versenybíró ma is franciául elemzi az akciókat, jelzi a találatokat. A vívás elmélete és gyakorlata komoly fejlődésen ment keresztül ezekben az időkben, többek között a kiválóan képzett francia mestereknek köszönhetjük a dróthálós fejevédőt is.¹⁸ A XVII. század végén a törvívás kerekedett felül, mint gyakorlófegyver, így a vívás technikáját teljesen biztonságosan, sérülés nélkül lehetett elsajátítani. A vívás formalitásában ekkortól figyelhető meg a szabályozott keret, mint például a tisztelgés a mérkőzések előtt, ami egyben tökéletesen mutatja a katonai jellegét ennek a sportnak. A feudális anarchia elleni küzdelemben a polgárság igyekezett átalakítani a párbajvívás történelmi kategóriáját is, de a személyi, vagy a társadalmi ellentétek elintézésére továbbra is fennmaradt az alkalmi párbaj intézménye.¹⁹

A XIX. század közepére Európa szerte felismerték a vívás oktatásának jelentőségét, így a polgárosodott társadalmak különböző vívó intézeteket, egyleteket és viadal iskolákat hoztak létre. Mindezen változásoknak köszönhetően a vívás harci küzdelmeiből létrejött a sportvívás.

¹⁶ Geleta Károly: Öttusavívás. Debrecen, Tanítóképző Főiskola, p. 3.
www.ottusaute.hu/kepgaleria/PDF%20ottusa%20sportagrol/Ottusa%20vivas.pdf (letöltve: 2018. április 4.)

¹⁷ U.a.

¹⁸ Dr. Szepesi László: Szabályismertetési film. Debrecen, Tanítóképző Főiskola, p. 3. tf.hu/wp-content/uploads/2009/06/szab.pdf (letöltve: 2018. április 4.)

¹⁹ Geleta Károly: Öttusavívás. Debrecen, Tanítóképző Főiskola, p. 3.
www.ottusaute.hu/kepgaleria/PDF%20ottusa%20sportagrol/Ottusa%20vivas.pdf (letöltve: 2018. április 4.)

Ebben az időszakban állították fel a küzdelmek szabályait, a versenyek lebonyolításának formáit, valamint a találatértékelés szempontjait is. A vívóakadémiákban már nem csak a találatok szépséget, eredetiségét díjazták, hanem az elért találatok tényleges számát és a tuserősségét is pontozták. A vívás gyors és sikeres elterjedésének a legszebb bizonyítéka, hogy bár az ókori olimpiákon még nem szerepelt a versenyszámok között, az újkori olimpiákon 1913-tól az egyike volt az első versenyszámoknak.²⁰

1. 2 A magyar katonai vívás alapja, a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia

A történelmi visszaemlékezést a következőkben a magyarok szempontjából fontos mérföldkövel, az 1808-ban alapított Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia szerepével folytatom, melynek épülete 2012 óta a Nemzeti Közszerológati Egyetemnek ad otthont.

Az 1808. évi országgyűlés azzal a célkitűzéssel iktatta törvénybe a katonai Ludovika Akadémia felállításáról szóló VII. törvénycikket, hogy a tisztkart a jövőben magas és színvonalas oktatásban részesítse. Úgy határoztak, hogy a karok és a rendek az ország védelmi ügyét ne csak az akkori időre, hanem a jövőre is gondolva terjesszék ki, hogy a fiaik és az utódaik ne csak pusztán a nyers erővel, hanem annál professzionálisabban, a tudománnyal is tudjanak a hazáért, az alkotmányért és az akkori uralkodóházért harcolni.²¹ Hiszen „*ez akadémiának főczélja leend, hogy benne a magyar ifjuság azon tudományokra oktattassék és oly nevelést nyerjen, melyek által ugy a rendes hadseregben, mint fölkelés alkalmával is a haza hasznos szolgálatára alkalmassá és képessé legyen. Szabad lesz azonban a benne nevelt ifjaknak állami szolgálatba is lépniök, hol érdemeik szerint kellő tekintet lesz rájuk.*”²² Ma, 2018-ban a felújított Ludovika Campuson sétálva büszkeséggel és boldogsággal tölt el az a tudat, hogy ez az épület kisebb szünetekkel, de még ma is a rendeltetésének megfelelően bocsátja ki magából a hivatásrendek jól képzett tisztjeit.

Az akadémia a nevét Habsburg-Estei Mária Ludovika magyar királynéről, I. Ferenc király harmadik feleségéről kapta, aki a koronázási tiszteletdíjából 50 000 forintot adományozott az építésre. A királyné, a vármegyék, és a városok úgy, mint Debrecen, Pest és Buda fő- és köznemesinek adakozásából tekintélyes összeg gyűlt össze. Ezeknek köszönhetően József

²⁰ Kahlich Endre – Gy. Papp László – Subert Zoltán: Olimpiai játékok 1896-1976. Budapest, Kossuth kiadó, Harmadik átdolgozott és bővített kiadás, 1977, p. 41.

²¹ Siposné prof. Dr. Kecskeméthy Klára: A ludoviceum: a Ludovika Akadémia története. Budapest, Bonum Publicum, 2014. 3. szám, p. 14.

²² 1808. évi VII. törvénycikk 4. §

nádor 1831-ben letette az épület alapkövét, majd Pollack Mihály tervei alapján klasszicista stílusban elkezdődött az akadémia felépítése. Ekkoriban a kormány mindent elkövetett annak érdekében, hogy megakadályozza az épület kivitelezését. Így tett, amikor az összegyűlt pénzt más célokra fordította, vagy amikor 1832-ben és 1836-ban nem engedte, hogy a tanítás nyelve a magyar legyen. Az épület elkészültét ezen ellenmunkálatok sem tudták megakadályozni, így 1836-ban összesen 124 szobát, 37 tantermet, egy kápolnát, egy konyhát és számos éléskamrát, továbbá egy lovardát magába foglaló épületkomplexum megnyitotta kapuit a jövő sikeres honvédtisztjei előtt. A hallgatók beköltözésére viszont még jócskán várni kellett annak ellenére, hogy a magyar felelős kormány 1848-ban mindent elkövetett a Ludovika Akadémia tantermeinek, a hazát szolgálni akaró és tudásvágyra szomjazó növendékekkel való megtöltése érdekében. Ezért november 22-én Mészáros Lázár, az akkor ideiglenes hadügyminiszter az országgyűlés utólagos jóváhagyásának reményében nyilvános felvételi pályázatot hirdetett, és az akadémia igazgatóját és tanári személyzetét is kinevezte. Az intézet ekkor még a Magyar Hadi Tanoda nevet kapta, és legelső hallgatóit 1849. január 7-től fogadta. Azonban, amikor Windischgraetz Lajos herceg, a császári seregével bevonult országunkba, az intézet igen rövid fennállás után megszűnt és a növendékeket hazaküldték. Ezt követően az épületet katonai kórházzá alakították át.²³ 1867-ben Magyarország alkotmányosságnak helyreállítása után, az 1872. évi XVI. törvénycikk kimondta, hogy állítsák helyre a magyar katonai intézetet, mint magyar királyi honvédségi akadémia, ami a Ludovika Akadémia nevet viselje.²⁴ Így a Magyar Királyi Honvédségi Ludovika Akadémia 1872. november 21-én nyílt meg.²⁵

A Ludovika Akadémia élén az ő Felsége által kinevezett vezérkari testület törzstisztje, vagy tábornoka, mint a parancsnok állt. A tanárokat a honvédtisztek közül a honvédelmi miniszter osztotta be. A növendékek nevelésének és katonai kiképzésének közvetlen vezetése a századparancsnokok dolga volt, akik mellé az egyes osztályoknak pedagógiai felügyelet szempontjából három-három osztálytisztert állítottak. A katonai és szolgálati kiképzésnél való segédkezesre pedig oktató tisztek voltak beosztva. Valamennyi növendéket az intézetbe lépés napjától kezdve mindennemű ruházattal, továbbá taneszközzel, szállással és élelemmel a kincstár egyformán részesített.²⁶

²³ M. Kir. Honvéd. Ludovika Akadémia. Budapest, Pesti könyvnyomda-részvény- társaság, 1900, p. 3.

²⁴ 1872. évi XVI. törvénycikk

²⁵ M. Kir. Honvéd. Ludovika Akadémia. Budapest, Pesti könyvnyomda-részvény- társaság, 1900, p. 4.

²⁶ Ua. p. 8.

Az akadémia honvédségi intézményének akkoriban volt egy hatalmas hátránya, miként az akadémiából az állításköteles kort még el nem ért ifjak ki voltak zárva, mivel a tisztképző tanfolyamra csakis a honvédséghez már besorozott, tehát legalább 20, vagy 22 éves egyéneket iskoláztak be. Mindezért a véderőtörvény volt a felelős, hiszen e törvény úgy rendelkezett, hogy a védköteles kor elérése előtt az önkéntes belépést csak a hadsereghez engedte meg, a honvédséghez az egyén csakis azután tudott csatlakozni, ha már az állítási kötelezettségének, vagy besoroztatása esetén hadseregbeli szolgálati kötelezettségeinek eleget tett. Ezt a problémát az 1882. évi XXXIX. törvénycikk oldotta meg, miszerint az önkéntesen jelentkező hadapródok a hadseregből a honvédséghez idő előtt áthelyezhetők lettek.²⁷ A későbbi, de ez évi XXXIV. törvénycikk a Ludovika Akadémia szervezetét tovább módosította, így a katonai nevelőintézet, a védköteles kort el nem ért 14 és 16 éves, vagy a már 4 éves középiskolát elvégzett növendékek számára is teret kínált. Őket a 4 éves tanfolyam elvégzése után hadapróddá nevezték ki, de kivételesen akár tisztekké is.²⁸ Az 1889. évi VI. törvénycikk 21. §-a tovább javított a hátrányos helyzeten és megszüntette azt a visszásságot, miszerint a Ludovika Akadémia végzett növendékeit előbb a hadsereghez sorozták be és oda nevezték ki őket hadapróddá és majd csak évek múltán onnan helyezték át őket a honvédséghez. Ez a törvény elrendelte, hogy a végzett hallgatókat azonnal a honvédséghez sorozzák be.²⁹ Az 1890. évi XX. törvénycikk a fölveendő ifjak számát hatvanra, sőt kilencvenre emelte, így már nem volt semmi akadálya annak, hogy az akadémián megkezdődjön a honvédtisztek magas színvonalú oktatása.³⁰

A Ludovika Akadémia a már felemelt létszámot évről évre képes volt felölteni, de még így sem tudta fedezni a honvédség erőteljes fejlődésének köszönhetően a tényleges tiszti állományában a tiszti szükségleteket. Megjelent az igény egy új szervezeti struktúrára, amely nem csak az Akadémia nivóját emelte, de emellett nagy számmal a szükséges csapattisztek képzésére és nevelésére is módot nyújtott a későbbiekben.³¹ Erre két megoldást eszközöltek. Az egyik az volt, hogy a további adományoknak köszönhetően kibővítették az épületet, így 1893-ban vívóterem épült, 1894-ben pedig emeletet húztak a fő- és a szárnyépületet összekötő folyosóra.³² Mint ahogy olvasható a M. Kir. Honvéd Ludovika Akadémia 1900-ban íródott

²⁷ 1882. évi XXXIX. törvénycikk

²⁸ Ua.

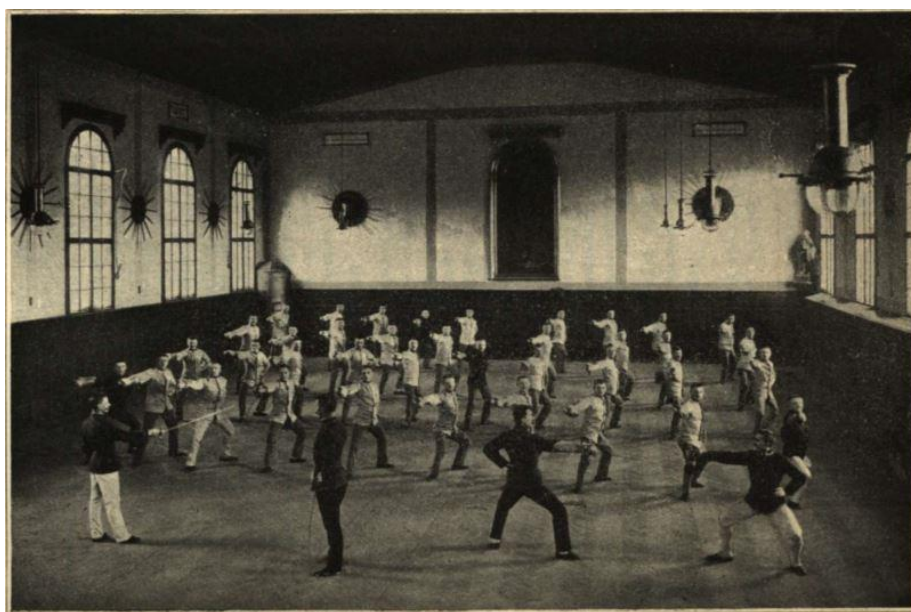
²⁹ Az 1889. évi VI. törvénycikk 21. §

³⁰ 1890. évi XX. törvénycikk

³¹ M. Kir. Honvéd. Ludovika Akadémia. Budapest, Pesti könyvnyomda-részvény- társaság, 1900, p. 6.

³² Siposné prof. Dr. Kecskeméthy Klára: A ludoviceum: a Ludovika Akadémia története. Budapest, Bonum Publicum, 2014. 3. szám, p. 16.

könyvében, a vívóterem kialakításával az volt a cél, hogy a növendékek a kard iskolászerű használatában ügyességre tegyenek szert, s hogy a gyalog főtiszt megtanulja a tisztelgést a karddal.³³ A növendékek ellátása ebből kifolyólag természetesen a vívásnál viselendő zsá-volyruháztatra is kiterjedt, amit az intézetbe léptükkor kötelezően megkaptak a tornaruha, a három rendbeli házi, kijáró és díszruha, valamint a lovaglónadrág, csizma, és hat pár fehérnemű mellett.³⁴ Ebben a vívóteremben tanított Borsody László őrnagy is, aki egész életét a katonai pályafutásra és a vívással való foglalkozásra, avagy a vívónak a pallérozására tette fel.³⁵

2. ábra: A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia vívóterme
(Forrás: M. Kir. Honvéd Ludovika Akadémia. Budapest, Pesti könyvnyomda-részvény- társaság, 1900, pp. 26-27.)

A másik megoldás emellett az volt, hogy törvényben szabályozták a Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát, hogy a továbbiakban ne csak a magyar királyi honvédség számára neveljen tiszteket, hanem a közös hadsereg számára is. Az 1897. évi XXIII. törvénycikk ekkor ezt egy strukturális átalakítással orvosolta, így az akadémia előkészítő intézetéül a soproni honvéd főreáliskolát állították fel, ahova a középiskola négy alsó osztályát elvégzett ifjakat vettek fel, akik a három éves tanfolyam sikeres elvégzése után tanulmányaikat a Ludovika Akadémián folytathatták, amit a bécsújhelyi császári és királyi Terézia Akadémia mintájára szerveztek át. E két intézet tehát, egymás kiegészítéséül keletkezett.³⁶ Az intézmény ebben az

³³ M. Kir. Honvéd. Ludovika Akadémia. Budapest, Pesti könyvnyomda-részvény- társaság, 1900, p. 20.

³⁴ Ua. p. 24.

³⁵ A Génusz. A Magyar Honvédség hivatalos youtube csatornája, 2017. február 23., <https://www.youtube.com/watch?v=oZZ53JmISPU&t=1185s> (megtekintve: 2018. április 12.)

³⁶ 1897. évi XXIII. törvénycikk

évben kapta meg az akadémiai címet és annak megfelelő szintű oktatást, amit báró Bánffy Dezső miniszterelnöksége idején vezettek be.³⁷

Az első világháborúban a Ludovika Akadémia működése szünetelt, így Borsody László őrnagy és még sokan mások önként jelentkezett a harctéri szolgálatra. Az akadémia újraindítását 1919. szeptember 18-án rendelte el Schnetzer Ferenc akkori hadügyminiszter, továbbá rá egy évre felállította a Magyar Királyi Vívó és Testnevelő tanfolyamot, amelynek a célja az volt, hogy okleveles katonai sporttanárokat neveljen ki. Azonban, az 1920. június 4-én aláírt trianoni békediktátum egyetlen egy tiszti utánpótlást biztosító intézményt engedélyezett a honvédség keretein belül, így a Ludovika Akadémián 1920. szeptember 27-én beindult oktatását egészen 1927 márciusáig titokban kellett tartani. Majd 1939-ben, az akadémia Gömbös Gyula akkori honvédelmi miniszter rendelkezésének köszönhetően darabjaira szakadt. A magyar királyi honvéd Bolyai János Műszaki Akadémia Hűvösvölgyben folytatta működését. A kivált repülőtisztképzés székhelyét pedig Kassára helyezték át és a magyar királyi honvéd Horthy Miklós Repülő Akadémia nevet viselte. Siposné prof. dr. Kecskeméthy Klára ezredes asszony írásaiból kiderül, hogy a még hagyományok szerint végrehajtott utolsó, igazán látványos hadnagyavatásra 1943. augusztus 20-án került sor, ami utána a Ludovika Akadémia és a hozzá tartozó intézmények bezárták kapuikat.³⁸ Összességében megállapítható, hogy a megalapításától majdhogynem százévnyi küzdelem után emelkedhetett a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia s vele együtt a magyar tisztképzés arra a szintre, melyre azt az 1808. évi törvény állítani kívánta, de ekkor sem működhetett sokáig. Az akadémia nem élhetett sokáig eredeti rendeltetésének, hogy növendékeit a tiszti hivatásához szükséges ismeretekben részesítse, tudományos alapot nyújtson nekik, hogy az elméleti síkon magasabban képzett, a gyakorlatban pedig használhatóbb gyalogsági és lovassági tiszteket neveljen ki.

Az első világháborút lezáró békediktátum mindezek mellett, a Magyar Királyi Vívó és Testnevelő tanfolyam azonnali bezárásáról is rendelkezett. A katonavívók utánpótlása csak 1925-ben oldódott meg, amikor Borsody László őrnagy ismét tudott élni a szenvedélyének és hivatásának, ugyanis ekkor hozták létre a Magyar Királyi Sportoktatói tanfolyamot, ahol már, mint fővívómester vett részt az oktatásban. Az intézmény és az ott elsajátítható Borsody módszer híres volt Európa szerte, így minden országból özönlöttek ide a vívni akaró honvédtisz-

³⁷ Rada Tibor: A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia és a Testvérintézetek Összefoglalt Története (1830-1945). Budapest, Gálos-Nyomdász Kft., 1998, p. 24.

³⁸ Siposné prof. Dr. Kecskeméthy Klára: A ludoviceum: a Ludovika Akadémia története. Budapest, Bonum Publicum, 2014. 3. szám, p. 16. A Génusz. A Magyar Honvédség hivatalos youtube csatornája, 2017. február 23., <https://www.youtube.com/watch?v=oZZ53JmISPU&t=1185s> (megtekintve: 2018. április 12.)

tek. 1932-ben ismét változás történt a katonai vívás történetében. Létrejött a Magyar Királyi Honvéd Toldi Miklós Sporttanár és Vívómesterképző intézet, ahol szintén Borsody László őrnagy volt a vívómester. Az intézet bár Európa legmodernebb és legjobban felszerelt katonai testnevelő oktatási helyszíne volt, ennek ellenére lehet érezni a folyamatos változtatásokban, hogy valami nincs rendben. Nincs meg a rendszer, a fix helyszín a katonai vívásban és ez az összevisszaság természetén ki is hatott a katonavívók mennyiségére és a teljesítményük minőségére.³⁹

1. 3 Töréspontok

A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia létrejöttének történetéből kiderül, hogy 1893-tól a tiszti állomány kiképzésben nagyobb hangsúlyt fektettek a lovaglás mellett a vívás oktatására, hiszen saját termet kapott a vívóosztály. Ezt követően a katonavívás történetében sorra váltották egymást az oktatási helyszínek. Azonban, fontosnak tartom a fent említett tiszti vívó oktatási helyszínek mellett megemlíteni a Magyar Athletikai Clubot is, amely 1875-ben indult útjára Esterházy Miksa gróf és Molnár Lajos kezdeményezésére, és ez a klub már nem csak a honvédek, hanem a magyar középosztály számára lehetővé tette a vívás művészetének elsajátítását. A legkorábbi és legrövidebb egyesület működése az atlétika, a birkózás, az evezés, a gyephoki, a korcsolyázás, a labdarúgás, a tenisz, az ökölvívás, a síelés, az úszás, a vívás, a motorkerékpározás és autózás sportágakra terjedt ki. Az első vívómestere az intézménynek Keresztessy József lett. 1894. május 20-án a vívómesterek itt szervezték meg az első országos vívó akadémiát.⁴⁰

Az I. világháborút követően a 30-as években a vívás olyannyira népszerűvé, és mindenkinek számára – tehát már nem csak a honvédeknek, hanem a városi polgárok gyerekei számára is – elérhető lett, hogy a magyar vívók taroltak akkoriban minden világbajnokságon egyéniben és csapatban egyaránt. Magyarországon a szervezett vívóesemények nagy népszerűségnek örvendeztek és egyben rangos társadalmi eseményként tartották őket számon.⁴¹ Kiemelt társadalmi tevékenységnek számított és számít ma is. Ezt a sportágat elsősorban elegáns szalonokban játszották a társadalom felsőbb rétegei. Az első, az 1896-os athéni olimpián bár még

³⁹ A Génius. A Magyar Honvédség hivatalos youtube csatornája, 2017. február 23., <https://www.youtube.com/watch?v=oZZ53JmISPU&t=1185s> (megtekintve: 2018. április 12.)

⁴⁰ Zuber Ferenc: A Magyar Athletikai Club története 1875-1925. Budapest, Magyar Athletikai Club kiadó, 1925, pp. 10-14.

⁴¹ Kahlich Endre – Gy. Papp László – Subert Zoltán: Olimpiai játékok 1896-1976. Budapest, Kossuth kiadó, Harmadik, átdolgozott és bővített kiadás, 1977, p. 12.

magyar vívó nem vett részt, de ennek ellenére a sportág itthoni nagy népszerűségének köszönhetően hamarosan megismerte a világ a magyarok fényes kardját. Ma már Magyarországon a vívás a legeredményesebb olimpiai sportág és a kard a legeredményesebb versenyszám.

A 4. ábrában bemutatott táblázatban összegyűjtöttem 1908-tól, vagyis attól az olimpiától kezdve az összes vívót, amikor már mi magyarok is jelen voltunk a világversenyen egészen az utolsó, vagyis a 2016-os versenyig. Miután a tanulmányom a katonai vívók sikerességéről és a vívás honvéd tisztjelöltek számára való hasznosságáról szól, így a katona vívókat (honvéd tisztek) külön kiemeltem. Az utolsó oszlopban pedig az adott vívó fegyvernemét, mint kard, tör és párbajtőr is feltüntettem. Azok a sorok, ahol egyszerre több név is szerepel egy érem mellett, azok a csapatokat jelölik. Most nézzük végig alaposan és töltse el a szívűnket a büszkeség a következő táblázat láttán, amely oly magasztos neveket tartalmaz, mint a katonák részéről a teljesség igénye nélkül Dr. Kárpáti Rudolf vezérőrnagy, Berczelly Tibor őrnagy, Pézsa Tibor ezredes, Tersztyánszky Ödön ezredes, Gyuricza József alezredes, Maszlay Lajos alezredes, vagy a személyes kedvencem Kovács Pál dandártábornok.⁴²

3. ábra: Kovács Pál dandártábornok katonai köpenyében

A képen balról: Német, Kovács, Maszlay, Kőhegyi és Kárpáti

(Forrás: Kovács kardban, Berzsényi dr. párbajtőrben győzött a Gömbös-émlékversenyen. <http://www.huszadikszazad.hu/1944-aprilis/sport/kovacs-kardban-berzsényi-dr-parbajtorben-gyozott-a-gombosemlekversenyen>)

⁴² Egyéni Olimpiai Bajnokok. Magyar Vívószövetség honlapja. <http://hunfencing.hu/> (letöltve: 2018. április 5.)

Az olimpiai bajnok nem azért vívta ki személyes szimpátiámat, mert hatszor is sikerült megszereznie az olimpián az aranyérmet, hanem azért, mert ő volt az első magyar katonai vívó, aki katonai mivoltának hangsúlyozására a versenyeinek a szünetében és a díjátadókon végig magán hordta a katona köpenyét. Ezen cselekedete példaértékű, a haza szeretetét és feltétel nélküli szolgálatát üzeni a világnak. Az ő mérkőzésit koromra való tekintettel személyesen nem láthattam, de szerencsére a képek és a videók még ma is őrzik dicső emlékét a tábormoknak. Ha őt nem is, de Nagy Tímea, Szász Emese, vagy Szilágyi Áron asszóit már én is, mint megannyi magyar, büszkeséggel eltöltve követtem a televízió keresztül. Vándor Kálmán sportújságíró szavaival élve, jó volt akkor magyarnak lenni, hiszen mind együtt, egy szívvel szurkoltunk.⁴³

Olimpia	Érem	Nevek	Fegyvernem
1908 London	arany	Fuchs Jenő	kard
	arany	Földes Dezső, Fuchs Jenő, Gerde Oszkár, Tóth Péter, Werkner Lajos, dr. Apáti Jenő	kard
	ezüst	Zulavszky Béla	kard
1912 Stockholm	arany	Fuchs Jenő	kard
	arany	Berty László , Földes Dezső, Fuchs Jenő, Gerde Oszkár, Mészáros Ervin , Schenker Zoltán , Tóth Péter, Werkner Lajos	kard
	ezüst	Békessy Béla	kard
	bronz	Mészáros Ervin	kard
1924 Párizs	arany	Pósta Sándor	kard
	ezüst	Berty László , Garay János, Pósta Sándor , Rády József , Schenker Zoltán , Széchy László, Tersztyánszky Ödön , Uhlyárik Jenő	kard
	bronz	Garay János	kard
	bronz	Berty László , Lichtneckert István, Pósta Sándor , Schenker Zoltán , Tersztyánszky Ödön	kard
1928 Amszterdam	arany	Tersztyánszky Ödön	kard
	arany	Garay János, Glykais Gyula, Gombos Sándor, Petschauer Attila, Rády József , Tersztyánszky Ödön	kard
	ezüst	Petschauer Attila	kard
1932 Los Angeles	arany	Piller György	kard
	arany	Gerevich Aladár, Glykais Gyula, Kabos Endre, Nagy Ernő , Petschauer Attila, Piller György	kard
	bronz	Kabos Endre	kard
	bronz	Bogen Erna	tőr
1936	arany	Kabos Endre	kard

⁴³ Vándor Kálmán: 1952. Kardcsapat - Csoda? Hőstett? Dráma! In: Olimpiai érmeseink - Kovács Pál Ádám. Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/23608/> (letöltve: 2018. április 2.)

Berlin	arany	Berczelly Tibor , Gerevich Aladár, Kabos Endre, Kovács Pál , Rajcsányi László, Rajczy Imre	kard
	arany	Elek Ilona	tőr
	bronz	Gerevich Aladár	kard
1948 London	arany	Gerevich Aladár	kard
	arany	Berczelly Tibor , Gerevich Aladár, Kárpáti Rudolf , Kovács Pál , Papp Bertalan , Rajcsányi László	kard
	arany	Elek Ilona	tőr
	bronz	Kovács Pál	kard
	bronz	Maszlay Lajos	tőr
1952 Helsinki	arany	Kovács Pál	kard
	arany	Berczelly Tibor , Gerevich Aladár, Kárpáti Rudolf , Kovács Pál , Papp Bertalan , Rajcsányi László	kard
	ezüst	Gerevich Aladár	kard
	ezüst	Elek Ilona	tőr
	bronz	Berczelly Tibor	kard
	bronz	Berczelly Tibor , Gerevich Aladár, Maszlay Lajos , Palócz Endre, Sákovics József, Tilli Endre	tőr
1956 Melbourn	arany	Kárpáti Rudolf	kard
	arany	Gerevich Aladár, Hámori Jenő, Kárpáti Rudolf , Keresztes Attila, Kovács Pál , Magay Dániel	kard
	ezüst	Balthazar Lajos, Berzsenyi Barnabás, Marosi József, Nagy Ambrus, Rerrich Béla, Sákovics József	párbajtőr
1960 Róma	arany	Kárpáti Rudolf	kard
	arany	Delneky Gábor, Gerevich Aladár, Horváth Zoltán, Kárpáti Rudolf , Kovács Pál , Mendelényi Tamás	kard
	ezüst	Horváth Zoltán	kard
	ezüst	Juhász Katalin, Kovácsné Nyári Magda, Rejtő Ildikó, Sákovicsné Dömölky Lília, Székelyné Marvalics Gyöngyi	párbajtőr
1964 Tokió	arany	Pézsza Tibor	kard
	arany	Bárány Árpád, Gábor Tamás, Kausz István, Kulcsár Győző, Nemere Zoltán	párbajtőr
	arany	Rejtő Ildikó	tőr
	arany	Juhász Katalin, Marosi Paula, Mendelényiné Ágoston Judit, Rejtő Ildikó, Sákovicsné Dömölky Lília	tőr
1968 Mexikóváros	arany	Kulcsár Győző	párbajtőr
	arany	Fenyvesi Csaba, Kulcsár Győző, B. Nagy Pál, Nemere Zoltán, Schmitt Pál	párbajtőr
	ezüst	Kamuti Jenő	tőr
	ezüst	Bóbis Ildikó, Jármyné Gulácsi Mária, Marosi Paula, Rejtő Ildikó, Sákovicsné Dömölky Lília	tőr
	bronz	Pézsza Tibor	kard
	bronz	Bakonyi Péter, Kalmár János, Kovács Tamás, Meszéna Miklós, Pézsza Tibor	kard
	bronz	Rejtő Ildikó	tőr
1972 München	arany	Fenyvesi Csaba	párbajtőr
	arany	Erdős Sándor, Fenyvesi Csaba, Kulcsár Győző, Osztrics	párbajtőr

		István, Schmitt Pál	
	ezüst	Kamuti Jenő	tőr
	ezüst	Bóbis Ildikó	tőr
	ezüst	Bóbis Ildikó, Matuscsákné Rónay Ildikó, Rejtő Ildikó, Szolnoki Mária, Tordasi Ildikó	tőr
1976 Montreal	arany	Tordasi Ildikó	tőr
	bronz	Kulcsár Győző	párbajtőr
	bronz	Bóbis Ildikó, Kovács Edit, Maros Magda, Rejtő Ildikó, Tordasi Ildikó	tőr
1980 Moszkva	ezüst	Kolczonay Ernő	párbajtőr
	ezüst	Maros Magda	tőr
	bronz	Gedővári Imre	kard
	bronz	Gedővári Imre, Gerevich Pál, Hammang Ferenc, Nébald György, Nébald Rudolf	kard
	bronz	Kovács Edit, Maros Magda, Stefanek Gertrúd, Szőcs Zsuzsanna, Tordasi Ildikó	tőr
1988 Szöul	arany	Bujdosó Imre, Csongrádi László, Gedővári Imre, Nébald György, Szabó Bence	kard
	bronz	Busa István, Érsek Zsolt, Gátai Róbert, Szekeres Pál, Szelei István	tőr
	bronz	Jánosi Zsuzsa, Kovács Edit, Stefanek Gertrúd, Szőcs Zsuzsanna, Tuschák Katalin	tőr
1992 Barcelona	arany	Szabó Bence	kard
	ezüst	Abay Péter, Bujdosó Imre, Köves Csaba, Nébald György, Szabó Bence	kard
	ezüst	Hegedűs Ferenc, Kolczonay Ernő, Kovács Iván, Kulcsár Krisztián, Totola Gábor	párbajtőr
1996 Atlanta	ezüst	Köves Csaba, Navarrete József, Szabó Bence	kard
	bronz	Imre Géza	párbajtőr
	bronz	Szalay Gyöngyi	párbajtőr
2000 Sydney	arany	Nagy Tímea	párbajtőr
2004 Athén	arany	Nagy Tímea	párbajtőr
	ezüst	Nemcsik Zsolt	kard
	ezüst	Boczkó Gábor, Imre Géza, Kovács Iván, Kulcsár Krisztián	párbajtőr
2008 Peking	bronz	Mincza-Nébald Ildikó	párbajtőr
2012 London	arany	Szilágyi Áron	kard
2016 Rio de Janeiro	arany	Szász Emese	párbajtőr
	arany	Szilágyi Áron	kard
	ezüst	Imre Géza	párbajtőr
	bronz	Boczkó Gábor, Imre Géza, Rédli András , Somfai Péter	párbajtőr

4. ábra: Olimpiai magyar győzelmek vívásban 1908-tól 2016-ig
(külön kiemelve a honvédtisztek; Forrás: Szerző)

A táblázatból jól kivehető, hogy van egy nagy törésvonal az 1956-os Melbourneben megrendezett olimpia után, ugyanis ekkortól teljesen az 1968-as Mexikóvárosi olimpiáig csak

ugyanaz a három katonavívó vett részt a versenyeken, név szerint Kovács Pál dandártábornok, Dr. Kárpáti Rudolf vezérőrnagy és Pézsa Tibor ezredes. Horváth Sz. Tibor vívómester, aki Szűts Jánoson alezredes, vívómesternek köszönhetően a Borsody módszert sajátította el, kérdésemre, hogy miért alakulhatott ki ez a törés a magyar vívók körében elmondta, hogy a II. világháború után a kommunista rendszerben „osztályidegenek” lettek a vívók mind a katonák, mind a civilek. Mindezen helyzetet a forradalom csak még tovább súlyosbította. Így számukra két lehetőség állt fent, vagy disszidálnak és külföldön próbálnak szerencsét, vagy saját klubbot alakítanak és elmennek oda edzőnek. Az előbbi lehetőségnek egyik remek példája, hogy az 1956-os olimpia után az aranyérmet szerző hat fős csapatból csak hárman érkeztek vissza Magyarországra. Kárpáti Rudolf vezérőrnagyot, Kovács Pál dandártábornokot és Gerevich Aladárt a haza szolgálatának vágya haza szólította, így ők a verseny után visszautaztak Budapestre. Csakhogy Magay Dániel, Hámori Jenő, és Keresztes Attila kint maradtak, és az Egyesült Államokban egy jobb jövő reményében telepedtek le, hiszen őket nem kötelezte a honvédelem ügye. Hámori Jenő így emlékszik vissza az akkori helyzetre „... *otthonról igencsak zavaros hírek érkeztek, meg aztán az újságok is tele voltak a budapesti forradalom képeivel, úgyhogy azonnal döntenünk kellett. A három öreg kijelentette, hogy mindenképpen hazatérnek, mi pedig Amerikát választottuk. A magam nevében azt tudom mondani, hogy nem bántam meg a döntést, még akkor sem, ha azokban az években a nevünket sem lehetett kiejteni odahaza, hiszen disszidensek voltunk. Az Újvilágban sem szakadtam el szeretett sportágamtól, kétszer nyertem meg az Egyesült Államok bajnokságát, sőt, az 1964-es tokiói olimpiára is eljutottam az amerikai csapat tagjaként. Emlékszem, mekkora örömmel üdvözöltem akkor a magyarokat, akik kissé furcsán néztek rám, hogy a csillagos-sávós melegítő feszül rajtam...*”⁴⁴

A szintén kint letelepedett Magay Dániel pedig a következőket mondta el, „... *a Szent Hilda sportcsarnokba nagyon sokan jöttek el a kint élő magyarok közül, sokan nem is tudták, mi az a vívás, csupán a magyar himnusz szerették volna újra hallani, s ezt kétszer meg is tehették, hiszen a csapat mellett Kárpáti Rudolf nyerte meg az egyéni olimpiai bajnokságot. Amikor a dobogó tetejére a csapat tagjaival felállhattam, még nem gondoltam arra, hogy nem térek haza. Minderről csupán a döntőt követő este kezdtünk el beszélgetni. Aztán jött Amerika, ahol nem fogadtak bennünket kitörő örömmel, elvégre a helyi vívók tudták, hogy a magyarok azonnal helyet kapnak majd az amerikai válogatottban. Így is történt, én például háromszor*

⁴⁴ Lantos Gábor: Az aranyérem története, 1956. kard csapat. In: Olimpiai érmeseink - Magay Dániel, Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/24001/> (letöltve: 2018. április 6.)

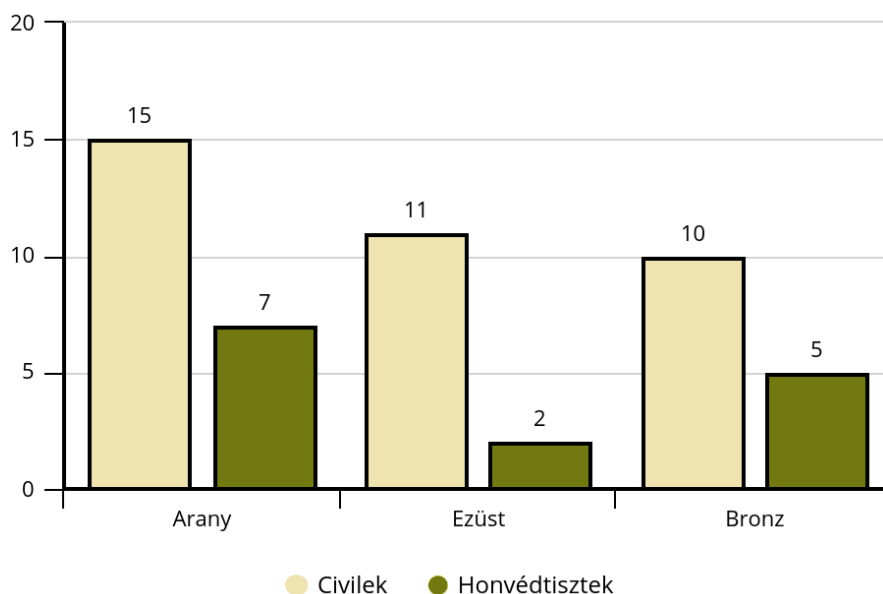
*nyertem meg az ország bajnokságát (...) az amerikai vívás sokat köszönhet nekünk, meggyőződésem, hogy lendületet adtunk az itteni vívósportnak.*⁴⁵

Az itthon maradt két katona, Pézsa Tibor ezredessel kiegészülve még egészen 1968-ig dicsőítették a hazát és szereztek a magyar szurkolóknak örömet. A katonai vívósport utolsó képviselőiként, vehettek részt világversenyen. A katonavívók kiszorulásával a kardvívás is veszített népszerűségéből, hiszen ha megnézzük a fegyvernemek arányát, akkor látható, hogy a kardozók száma csökkent az első töréspont után. 1956-ig az éremszerzők között csak két női vívó, továbbá Maszlay Lajos ezredes és egy csapat (amiben az ezredes is tag volt) szerzett a másik kettő fegyvernemben, a tőrben és a párbajtőrben dobogós helyezést. Továbbá itt fontos megjegyezni, hogy ma már a katonai vívásban a konvencionális kardot teljesen felváltotta a párbajtőr, mint egyfajta combat fegyvernem. Ma a nemzetköz katonai vívóversenyeknek a főfegyverneme a párbajtőr, ami a kardnál lényegesen egyszerűbb és jóval kevesebb szabállyal rendelkezik. Itt a tusadásnál nem számít, hogy ki volt a támadó, a bevitt találat elsőbbsége a lényeges. Csak szűrni lehet, de az egész testfelületen érvényes a tus.⁴⁶

Am egyelőre maradjunk a katonavívók és a civil vívók közötti eredmények elemzésénél. Készítettem kettő diagramot. Az egyik a katona és a civil vívók olimpián elért érmeinek a számát hasonlítja össze egyéni versenyszámokban. Itt a csapatokat nem vettem bele, hiszen azok minden esetben vegyesen voltak összeállítva. A táblázat a legelső olimpiánktól, 1908-tól, egészen a legutolsóig, vagyis 2016-ig tartalmazza az arany-, az ezüst- és a bronzérmeket. Ugyanakkor, még mielőtt pillantás vetünk a táblázatra, szeretném hangsúlyozni, hogy 1956-tól ugyan az a három katonavívó versenyzett, majd 1968-tól nincs több hivatásos versenyző az olimpiai vívó eredménytáblázaton. Ez azért fontos, mert 2016-ig még tizenegy olimpiai verseny került megrendezésre. A számok ennek ellenére is magukért beszélnek. A katonák kiemelkedő eredményt értek el ebben a sportágban. 22 egyéni aranyéremből összesen hetet sikerült megszerezniük, a 13 darab ezüstéremből kettőt, meg a 15 bronzéremből ötöt.

⁴⁵ Ua.

⁴⁶ Dr. Szepesi László: Szabályismertetési film. Debrecen, Tanítóképző Főiskola, p. 3. tf.hu/wp-content/uploads/2009/06/szab.pdf (letöltve: 2018. április 4.)

5. ábra: 1906-tól, 2016-ig az egyéni magyar vívók aránya az olimpiákon
(Forrás: Szerző)

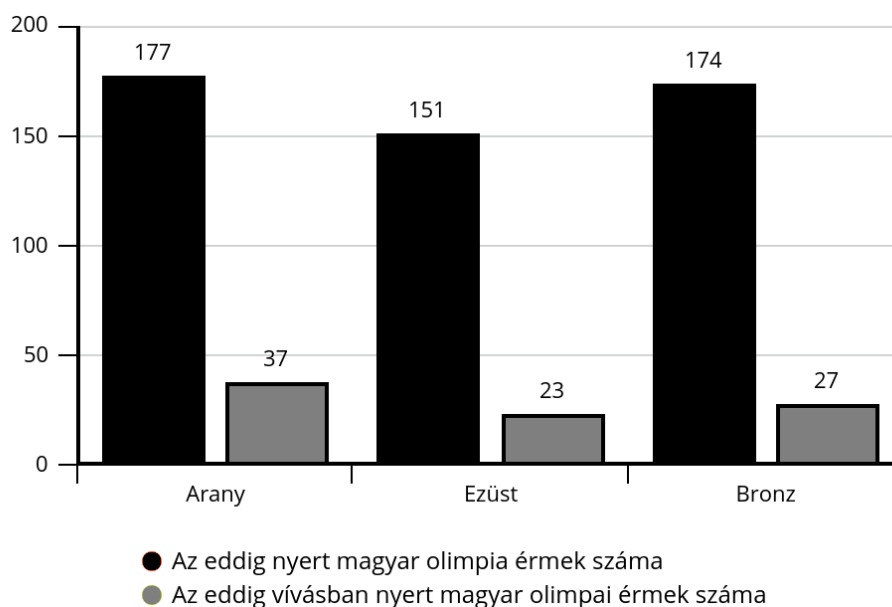
A következő diagramot azért készítettem, hogy bizonyítsam azt az állításomat, miszerint a magyar olimpiai játékoknál a vívás a legeredményesebb sportág. Ezen elemzésem elkészítésekor az egyéniben és a csapatban elért eredményeket már nem különböztettem meg. Minden csapatban elért érem, egy eredménynek számítottam. Továbbá ebben az esetben a civil és a tiszti állomány vívói között sem tettem különbséget. Tényleg csak arra voltam kíváncsi, hogy az olimpiai sportágak kapcsán mennyire igaz az a tény, hogy a vívás a legeredményesebb magyar sportág. Előljáróban a diagramom értékelése előtt érdemes tisztázni, hogy összesen 40 olimpiai sportágot különböztetünk meg.⁴⁷ Ennek fényében 1906-tól 2016-ig összesen 177 olimpiai aranyérmet értek el a magyar sportolók. Ilyen eredmény többek között a Hosszú Katinkaé, aki 2016-ban az úszás versenyszámban háromszor is az olimpiai dobogó élére állhatott.⁴⁸ Kammerer Zoltán a kajak-kenu sportágban szintén hasonló eredményeket tudhat a magáénak.⁴⁹ Mindezek ellenére a 177 aranyból 37 a magyar vívókat illeti, ez az összes érem 20 százaléka, ami kiemelkedően magas. Figyelembe véve azt a tényt, hogy a vívás mellett még további harminckilenc sportág versenyszámaiban mérhetik össze tudásukat a nemzetek sportolói. Azonban ne felejtjük el, hogy a magyar olimpiai vívás dicső időszakát követően

⁴⁷ Bővebben: Olimpiai sportágak. Magyar Olimpiai Bizottság honlapja, <http://olimpia.hu/olimpiai-sportagak> (letöltve: 2018. április 6.)

⁴⁸ Olimpiai érmeseink - Hosszú Katinka. Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/22788/m/238> (letöltve: 2018. április 6.)

⁴⁹ Olimpiai érmeseink – Kammerer Zoltán. Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja <http://olimpia.hu/champdata/details/id/23004/m/238> (letöltve: 2018. április 6.)

veszített lendületéből, és 1972-től 2016-ig, azaz 44 évet kellett várni arra, hogy egy olimpián 2 aranyérem születhessen. Így a sportág 6. ábrán látható eredményességét elsősorban a második töréspontot megelőző időszaknak köszönheti. A magyar vívás a fénykorát egyértelműen a katonai sportolók versenyzése időszakában élte.

6. ábra: 1906-tól, 2016-ig az összes olimpiai sportágban elért magyar olimpia érmek számának összehasonlítása a vívásban elért érmek számával. (Forrás: Szerző)

A fenti tények értékelésével megállapíthatjuk, hogy '56 után a katonai vívók lassan kiszorultak a sportvívásból, és a klasszikus katonai vívóhagyományok ápolása ezzel hosszú időre meg is szűnt. Ennek természetesen voltak már előjelei, mint a Magyar Athletikai Club megalakulása, ami már 1875-ben a polgári réteget kívánta kiszolgálni. Ám a nagy vívóknak, mint ahogy már ezt fent említettem, akkoriban ott volt a disszidálás mellett a másik lehetőség, a saját klub alakítása. Sokan így is tettek, de ezek az újonnan megjelenő klubok már nem a honvédség kötelékében működtek, kivéve egyet. A következőekben nézzük meg ezt az egy intézményt, amely a mai napig nemcsak a polgári rétegnek biztosít teret a vívás módszertanának elsajátítására, hanem a honvéd tisztjelölti és a tiszti állományt is kiszolgálja.

1. 4 A sportvívás fellendülése, de mégis katonai keretek között

A bevezetésemben már írtam Dr. Szentistvány József ny. ezredes leveléről, aki 1992-ben kérényt írt az akkori, vagyis Dr. Für Lajos honvédelmi miniszternek, hiszen felismerte azt a

tényt, hogy miután a katonavívók kikerültek a vívó versenyzők sorából, ezzel egy időben a világversenyeken elért eredmények is visszaestek. Cselekednie kellett és megírta levelét, melyre akkor támogató választ kapott. Ez olvasható az 1. ábrában. Ennek megfelelően akkor, három intézmény vállalta, hogy a vívóhagyományok újjáélesztése érdekében létrehozzák saját vívó egyesületüket. Ebben a fejezetben az egyetlen ma is működő katonai vívóklubbal, a Bolyai János Katonai Műszaki Főiskolán megalakított, Tiszti vívóklubról szeretnék említést tenni.

Az 1992-ben létrehozott Tiszti vívóklub alapítója és első vezetője Horváth Sz. Tibor vívómester volt, aki 55 évnyi edzői tapasztalattal a háta mögött vesz részt a mai napig a sportág népszerűsítésében és a tagok szakmai felkészítésében. Többek között neki, és a klubban közreműködő szakemberek áldozatos munkájának köszönhetjük a katonai vívóélet újraindítását. A vívóklub 1993 februárjában kezdte meg működését a Bolyai János Katonai Műszaki Főiskolán kialakított vívóteremben, amely 1994. május 20-án Szüts János alezredes, vívó mester-edző nevét vette fel. A klub első elnöke Dr. Rádli Tibor ezredes, a főiskola parancsnokának első helyettese volt. A szakosztály akkor azért jött létre, hogy a honvéd tisztjelöltek megismerkedhessenek a vívás hagyományaival. A szervezet fennmaradásának záloga 20 évnyi működés után az volt, hogy 2013-tól a Nemzeti Közszerződési Egyetem Sportegyesület szakosztályaként folytatják sportszakmai munkájukat a Zrínyi Miklós Laktanya és Egyetemi Campus területén. A szakosztály jelenlegi vezetője Dr. Németh András őrnagy.⁵⁰ A szervezet elsődleges feladata, hogy elérhetővé tegye az amatőr vívást minél szélesebb társadalmi réteg számára, hogy a honvéd tisztjelöltek elsajátíthassák a vívás alapjait, ápolhassák a magyar és a tiszti vívóhagyományokat. Mindemellett természetesen stratégiai fontosságú célként tekintenek az utánpótlás nevelésére, valamint a más sportegyesületek vívószakosztályaival és a veteránvívók szervezeteivel való együttműködésre. Nagyon fontos, hogy bár a honvédségi tisztképzés fellegrárában működik a szakosztály, ennek ellenére bárkit szívesen várnak a soraikba, tehát a civil állampolgárokat is.⁵¹ Ennek kapcsán Prof. Dr. Padányi József vezérőrnagy a Tiszti Vívóklub 25. évfordulóján megrendezett ünnepségen kifejtette, hogy ez a szakosztály *„egy fontos kapcsolódási pont a Magyar Honvédség és a társadalom között.”*⁵²

⁵⁰ Vívó szakosztály. Nemzeti Közszerződési Egyetem Honlapja, In: Egyetemi sportigazgató (ESI) <https://sportosegyetem.uni-nke.hu/nke-sportegyesulet/szakosztalyok/vivo-szakosztaly> (letöltve: 2018. április 6.)

⁵¹ Tanfolyamot indít a Tiszti Vívóklub. Budapest, Magyar Honvédség Honlapja, 2017. március 24., https://honvedelem.hu/cikk/62430_tanfolyamot_indit_a_tiszti_vivoklub (letöltve: 2018. április 8.)

⁵² Takács Vivien: En garde! Budapest, Honvédelmi Minisztérium Honlapja, 2017. december 14., https://honvedelem.hu/cikk/66649_en_garde (letöltve: 2018. április 8.)

7. ábra: Vívni tanulnak a tisztjelöltek a Tiszti Vívó szakosztályban
(Forrás: Tiszti Vívóklub archívuma)

A vívóklub szakmai munkájában amatőr és igazolt versenyzők, valamint hobbívívóik is rendszeresen részt vesznek és látogatják az edzéseket, illetve neveznek a megrendezésre kerülő versenyeken. A 2016-os évtől kezdve a sportág bővelkedik a versenyekben, ezáltal a versenyzési aktivitás a kard fegyvernemben is nőtt, de továbbra is a párbajtőr a meghatározó. Dr. Németh András a már fent említett ünnepségen elmondta, hogy *„a tagságunk sokszínűségének köszönhetően a versenyek legszélesebb skáláján tudunk indulni az amatőr versenyektől a veterán versenyeken át az egyetemista, illetve profi felnőtt és korosztályos bajnokságokig.”*⁵³ A megalakulás óta megrendezésre kerülő háziversenyen, a Bolyai Kupán az egyenruhás sportolók mellett a civil résztvevők is szép sikereket érnek el évről évre. Ezek a magas színvonalú rendezvények amellet, hogy remek alkalmat nyújtanak arra, hogy e két réteg találkozzon, a sportág népszerűsítésére is kiváló. *„Az elmúlt 25 évben mintegy 1000 vívó számára biztosította a szakosztály a sportolás lehetőségét.”*⁵⁴

A Tiszti Vívóklub jelenlegi székhelyén korábban a tantermi adottságok, illetve edző hiányában nem volt arra lehetőség, hogy minden egyes tisztjelölt, kötelezően meghatározott óraszámú keretben részesüljön vívásoktatásban. Az elmúlt években ugyanakkor történt kis mértékű előrelépés, ezért a mostani tantervben a hallgatóknak a katonai testnevelés tantárgy keretében van lehetőségük, hogy több sportág között a vívással is megismerkedhetnek, de

⁵³ Ua.

⁵⁴ Szöör Ádám: 25 éves a Tiszti Vívóklub. Budapest, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző kar Honlapja, <https://hhk.uni-nke.hu/hirek/2017/12/14/25-eves-a-tizsti-vivoklub> (letöltve: 2018. április 10.)

csak minimális óraszámban (20 tanóra), ami azonban legfeljebb a kardvívás alapjainak elsajátítására elegendő. Elhelyezés tekintetében a vívóklub nagy előrelépés küszöbén áll, hiszen az egykori Ludovika Akadémia szárnyépületében kialakítás alatt áll a két vívótermes komplexum, aminek birtokbavételével az egykori ludovikás vívóterem közvetlen szomszédságában, történelmileg hiteles helyszínen folytathatja működését. Az előzetes tervek alapján akár már 2018 végén a hallgatók is birtokba vehetik a 14 pásttal és korszerű felszerelésekkel rendelkező új objektumot, ahol remélhetőleg már megnövelt óraszámban ismerkedhetnek az egyetem hallgatói a vívóhagyományokkal, és sajátíthatják el a vívás alapjait. Itt automatikusan fel lehet tenni a kérdést, hogy miért is lenne jó az, hogy ha az alapszakos tisztjelöltek négy éves tanterve még egy plusz, kötelező tárggyal bővülne? Mitől lesz jobb a leendő honvédtiszteknek, ha elsajátítják eme nagy hagyományokkal rendelkező sportágat? A következő fejezetben erre fogok válaszokat adni.

8. ábra: A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Ludovika Campusa a kép jobb oldalán a szárnyépülettel (Forrás: NKE archívum, készítette: Dr. Németh András)

2. FEJEZET: Vívásmódszertan kicsit másként

„A sportág elnöke Gémesi György, a technikai igazgató Kovács Tamás, és a szövetségi kapitány Szabó Bence egyaránt kardvívó volt, mégis a legsiralmasabban a kard helyzete alakul. És erre nincs magyarázat! (...) sajnálom, hogy így alakul a magyar vívás sorsa.”
/Pézsza Tibor ny. ezredes/⁵⁵

A honvéd tisztjelölteknek, akik egy magasztos hivatású pályára készülnek, hogy államunk védőerejének a tagjaivá váljanak, már az egyetemi bekerülésük első napjától gyakorolniuk kell mindazon erényeket, amelyekkel rendelkezniük kell ahhoz, hogy kialakuljon bennük a haza iránti szeretet, a szakmájuk iránti lelkesedés, hűség, kötelességtudat, a társaikkal szemben érzett bajtársiasság, a parancsoknál az azonnali engedelmesség, vagy a harcban őket átjáró bátorság.⁵⁶ A vívás nem hiába, mint a legtöbb küzdősport, a katonai tevékenységből, felkészítésből eredeztethető, és a harci előkészületekből fejlődött ki, hiszen pont azokat a képességeket fejleszti, amire egy honvéd tisztjelöltnek elengedhetetlen szüksége van. A vívás mindazonáltal, hogy egészséges életmódra nevel, segít fejleszteni a négy alapképességet, ami az erő, az ügyesség, a gyorsaság és az állóképesség. Horváth Sz. Tibor, a Tiszti Vívóklub vívómestere elmondta, hogy a vívásnak a sokoldalú katonatiszt kialakításában prioritás kellene éveznie. A jellemük megszilárdításánál a lovagiasság, az udvariasság és a tisztelet ami alapvető, továbbá a vívás mozgásformáinak köszönhetően a tisztek egyfajta tartásra tehetnek szert.

A figyelem és a koncentrálttság itt elengedhetetlen, hiszen mindig tudni kell, hogy az ellenfél éppen mire készül. Fel kell ismerni azt, hogy mire képes a velem szembenálló, továbbá hogy én mire vagyok képes, vagy hogyan tudom a hátrányomat az előnyömmé kovácsolni. Példa erre a testmagasság, egy alacsony vívó fel tudja használni a természetből fakadó gyorsaságát, sokkal feszesebb tempóban tudja diktálni az ütemet. Ezzel ellentétben, egy magas vívó a hosszú karját tudja alkalmazni az ellenféllel szemben, így ha nem engedi közel magához, hanem a távolból a karja segítségével ad tust, akkor az ellenfélnek csak a védekezésre lesz lehetősége. 2018. április 10-én interjút készítettem a 2017-ben megrendezett Bolyai Kupa legjobb honvéd tisztjelölt különdíjasával, Pápics Patrikkal, aki kifejtette, hogy a másik nagy előnye a honvédtiszteknek a civil vívókkal szemben a nagyfokú állóképesség. A különféle

⁵⁵ Pézsza Tibor: Olimpiai érmeseink - Pézsza Tibor. In: Szetey András: 1964. Pézsza Tibor kard egyéni, Budapest, Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/24989/m/597> (letöltve: 2018. április 2.)

⁵⁶ M. Kir. Honvéd. Ludovika Akadémia. Budapest, Pesti könyvnyomda-részvény- társaság, 1900, p. 9.

testnevelési óráknak köszönhetően, nekik jóval nagyobb az erőnlétük, átlagosan egy nap sokkal többet edzenek. A versenyein pont ez tudja felhasználni, hiszen az a taktikája, hogy kifárasztja a nála sokkal rosszabb kondícióban lévő ellenfelét, és majd csak utána támad, amikor neki még bőven van ereje. Illetve, a felderítési tevékenység az, amit még kiemelne, hiszen magán is sokszor tapasztalta, hogy a kezdetekben még nem koncentrált annyira és éppen ezért nem tudott asszót nyerni. Ma már sokkal taktikusabb, és jobban odafigyel az ellenfél tevékenységére. Az ellenfelének a felderítése még a közös asszó előtt megkezdődik, akár az előző párbajokat figyelve. Elmondása szerint sokat köszönhet ennek a sportnak, mint a kitartását, a motiváltságot, vagy a türelmét, illetve a monotónia tűrésének fejlődését. Sőt, megtanult becsületesen győzni, de emelt fővel veszíteni is.

9. ábra: Pápics Patrik honvéd tisztjelölt átveszi érmét Horváth Sz. Tibor vívómestertől, a képen mellette Dr. Németh András őrnagy, a szakosztály vezetője (Forrás: Tiszti Vívóklub archívuma)

A vívás a művészet egyik fajtája, hiszen ritmusa, felvehető tempója van. Ahogyan Borsody László őrnagy is tanította a növendékeinek, a legfontosabb az alapok begyakorlása. Hiszen ha már megvannak a pontosan elsajátított láb és kéz gyakorlatok, akkor már el lehet menni a stratégia irányába, ami tökéletes arra, hogy kialakítsuk saját egyéniségünket. Mint minden sportban itt is a teljesítménynövelés, a teljesítőképesség folyamatos fejlesztése az alapcél. A vívásra általánosságban jellemző a cselekvésgazdagság, ennek következtében a szokatlan támadási és védekezési helyzetek produkálása és reprodukálása, a képességhatárok maximális igénybevételét eredményezi, ami jótékony hatással bír az elénk táruló problémákra.

mák gyors és hatékony megoldásában. A vívásban türelemmel és koncentrációval hamar sikereket lehet elérni, ami növeli a pozitív személyiségjegyeink kialakulását, mint az életörömet, a vitalitást, az önállóságot a tevékenységekben, vagy a reális önértékelés képességét.

10. ábra: Díjátadás a Tiszti Vívóklubban, ahol Dr. Németh András őrnagy átadja az érmet egy civil utánpótlás korú versenyzőnek, a kép jobb oldalán Horváth Sz. Tibor vívómester (Forrás: Takács Vivien: En garde! Budapest, Honvédelmi Minisztérium Honlapja, 2017. december 14., https://honvedelem.hu/cikk/66649_en_garde (letöltve: 2018. április 8.))

Éppen ezért a Tiszti vívóklub folyamatos háziversenyekeket szervez a tagoknak, akik itt összemérhetik tudásukat. 2018. április 10-én Dr. Németh András őrnaggyal, a szakosztály vezetőjével beszélgettem, aki egy nagyon kedves történetet mesélt el. Ezeken a versenyeken ő is, párbajtőr fegyvernemben, mint versenyző vesz részt. Azonban nem azért, hogy a dobogó tetejére állhasson. Egy sokkal magasztosabb célért küzd, ami egyben számomra mutatja a honvédtisztek alázatosságát és elkötelezettségét. Az asszók során nem észrevehetően és nem fölényesen, de hagyja nyerni a nála sokkal fiatalabb és tudásban alacsonyabb szinten lévő vívókat, hogy kialakítsa bennük a sikerélményt. Mindig boldogsággal tölti el azok a növendékek látványa, akik a győzelemtől ittas mámorában a felhők felett járnak. Ezek a győzelmek további lendületet adnak számukra, hiszen megtapasztalják azt, hogy ha valamit igazán akarnak, és kitartóan küzdenek érte, akkor nincs előttük legyőzhetetlen akadály. A közös edzések és versenyek ugyanakkor tökéletes lehetőséget biztosítanak a civil-katonai kapcsolatok erősítésére, a honvédség társadalmi beágyazottságának növelésére, és fontos platformot biztosíthatnak a katonai utánpótlás toborzására is. Azokkal a gimnazistákkal, akik fogékonyak a honvédség által nyújtott kiszámítható, biztos jövőre, egy megalapozott életpályára, a változatos,

kalandos életre, azokat itt könnyen meglehet fogni és az önkéntes, vagy a hivatásos pálya felé orientálni.

Természetesen nem csak a Tiszti Vívóklub szervez versenyeket a hallgatóknak, ahol a vívók kipróbálhatják tudásukat, hanem számos más szervezet is, mint például a Magyar Egyetemi- Főiskolai Sportszövetség (MEFS) is, amely számos más sportág mellett vívásban is megrendezi a Magyar Egyetemi- Főiskolai Országos Bajnokságot (MEFOB). Így történt, hogy a tavalyi évben egy csapatba került a Tiszti Vívóklub két honvéd tisztjelölt vívója, továbbá a Gödöllői Egyetemi Atlétikai Club vívószakosztályának egyik növendéke, név szerint Gémesi Huba is. Ő szintén az egyenruhás hivatásrendek állományában fogja szolgálni a hazát végzése után, hiszen a Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karának a hallgatója. Gémesi Huba rendőrtiszt jelölt, 2018. április 10-én a kérdésekre elmondta, hogy ez a verseny remek lehetőség volt arra, hogy a hivatásrendek közötti együttműködés tovább mélyüljön, illetve arra, hogy az ország vívószakosztályai a továbbiakban szorosabb kapcsolatokat tudjanak ápolni. Természetesen a csapat az idei évben is nevezni fog a versenyre. Ezúton is sok sikert kívánok nekik!

Az összes interjúalanyomtól megkérdeztem, hogy van-e bármi olyan tényező, ami megnehezíti ezen sportág alapjainak az elsajátítását. Gondolok itt a balkezességre, akár egy lúdtalpra, gerincferdülésre, vagy csak egy rosszabb ritmusérzékre. Erre frappáns választ kaptam, mégpedig azt, hogy Berczelly Tibor őrnagy, háromszoros olimpiai arany érmes vívónk is balkezes volt, tehát nincs.⁵⁷ A Tiszti Vívóklub vívómestere, az 55 évnyi edzői tapasztalatára támaszkodva azon a véleményen van, hogy bárki, bármilyen korban elkezdheti ezt a sportágot művelni. A technika mélyebb elsajátításánál és a saját egyéniség kialakulásánál említette meg csak, hogy a tizenkét éves kor feletti időszak erre a legalkalmasabb. Ez alatt a kor alatt, még nincsenek meg azok a fizikai és szellemi képességek, amik elengedhetetlenek ahhoz, hogy az alapgyakorlatokra támaszkodva a saját útján elinduljon a stratégia irányába. A kutatásaim során arra a következtetésre jutottam, hogy ehhez a sportághoz szükséges egy széles látókör, egy kialakult tudatos gondolkodásmód, amivel képesek vagyunk előre gondolkozni, ezáltal felismerni az ellenfél cselekedeteit és tudunk azokra gyorsan reagálni. Természetesen el lehet kezdeni vívni már fiatalabb korban is, hiszen így legalább kialakul bennük a sportok iránti elkötelezettség az egészséges életmódra való törekvés.

⁵⁷ Olimpiai érmeseink - Berczelly Tibor (Berczeller Tibor). Budapest, Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/20985/> (letöltve: 2018. április 2.)

3. FEJEZET: Oktatási programterv honvéd tisztjelöltek számára

*„Egy nemzetnek sem lenne illőbb és szükségesebb a kardját jól forgatni tudni,
mint a magyarnak, mert ami, és amije van, azt ennek köszönheti!”*

/báró Wesselényi Miklós/

Az eddigi fejezetekből világosan kiderül, hogy a vívás számos olyan képességet fejleszt, ami-re egy leendő katonának szüksége van ahhoz, hogy széleskörű ismeretekkel tudja szolgálni és védeni a hazáját. Mindemellett a most felújítás alatt álló egyetemi vívóterem professzionális és méltó kereteket nyújthat majd az egyetem többi hallgatója mellett a honvéd tisztjelöltek vívásoktatására. Így tehát már nincs semmi akadály a annak, hogy magasabb kötelező óraszámra foglaljuk ezen sport oktatását.

Jelenleg a Nemzeti Közszerolgalati Egyetemen mőködő Hadtudományi és Honvédtiszt-képző kar alapszakos hallgatóinak, katonai testnevelés kurzus névvel fut olyan óra, aminek a keretein belül, megosztva a közelharc és a kardvívás alapjait tudják elsajátítani. Ez azt jelenti, hogy egy félév alatt a vívásra, ami jelenleg a kard fegyvernem alapjaira korlátozódik, összesen 10 alkalom, vagyis 20 óra áll a rendelkezésükre. Horváth Sz. Tibor vívómester kifejtette, hogy ez csupán az alapmozdulatok megtanítására elegendő, de azt már begyakorolni nem lehet. Éppen ezért, nincs is sikerélményük a hallgatóknak, és ez által kitartásuk se alakul ki a sport iránt. Ezért a tantervi keretben meghatározott óraszám letelte után nem is mennek tovább vívni. Összességében megállapítható, hogy ez az időintervallum nem elegendő.

A vívómesterrel és Dr. Német András őrnaggyal, a Szakosztály vezetőjével, illetve számos honvéd tisztjelölttel az interjúkat követően arra a következtetésre jutottam, hogy a katonai testnevelés órából ki kell venni a vívást és saját, kötelező kurzust kellene indítani. Az óraszámban az optimális kettő félév lenne, amikor is a növendékek hetente kétszer is látogathatnák a vívótermet. Az hét egyik napján a kard, a másik napján pedig a párbajtőr mozgásformáival ismerkednének meg. A későbbikben az elsajátított tapasztalatok alapján mindenki ki tudja választani a vívómester segítségével a hozzá legközelebb álló fegyvernemet és a második félévben már célirányosan, abban tudná technikailag továbbfejleszteni magát. A személyi keret, amit ez az óraszám megkíván az a kettő vívómester.

3. 1 Első félév

Az első félév tematikájában a technikai minimum elsajátítása szerepe. Itt a megvalósítandó célok a következők:

- az egészséges életmódra nevelés;
- az értékes személyiségvonások fejlesztése, mint például a kudarcűrés, a küzdőszellem, a kitartás, valamint a monotónia tűrés;
- a helyes és magabiztos testtartás kialakítása;
- a tisztjelöltek megismertetése a vívás alapvető mozgásformáival;
- a formailag helyes vívóállás és az abból történő előre és hátra mozgás begyakorlása;
- a karddal és a párbajtőrrel való bánás és közlekedés szabályainak ismertetése;
- a támadásban alkalmazott vágások, szúrások és ezek kivédésének elsajátítása, valamint riposztok és kontrariposztok begyakoroltatása.

Ekkor az órákat mindig az általános bemelegítéssel kezdenék a tisztjelöltek, avagy a futással, a gimnasztikai gyakorlatokkal és lábgyakorlatokkal. Minden óra elején átvennék ismét a vívó alapállást, a vívó állást és a kitörést. A hét azon napján, amikor a kard fegyvernem van a középpontban, akkor a bemelegítés további elemmel, a lendítéssel bővül. Ugyanis vágási, védési lendítéseket és rövid lendítéseket használnak a hagyományőrző kardvívásnál. A vívás módszertani gyakorlatoknál a lábmunka hasonló mind a kettő fegyvernemben. Ezek nem mások mint a:

11. ábra: Vívóállás, avagy az alapállás

(Forrás: Dr. Szepesi László: Vívás – Módszertani anyag a vívás sportági kerettantervének végrehajtására. Debrecen, Tanítóképző Főiskola, p. 11.)

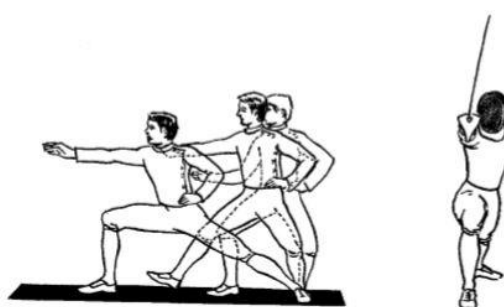
hátralépés

előrelépés

12. ábra: Előrelépés és hátralépés

(Forrás: Dr. Szepesi László: Vívás – Módszertani anyag a vívás sportági kerettantervének végrehajtására. Debrecen, Tanítóképző Főiskola, p. 12.)

13. ábra: Kitörés és lépés előre kitörés

(Forrás: Dr. Szepesi László: Vívás – Módszertani anyag a vívás sportági kerettantervének végrehajtására. Debrecen, Tanítóképző Főiskola, p. 13.)

Mindezeket addig kell gyakorolni, amíg nem tökéletesek. Majd ezek elsajátítása után kell megtanulni a vívás 5 alapgyakorlatát, ami a szúrás a vágás és a védés különböző kombinációiból jön létre. A párbajtőrnél a szúrás és a védés a minimum, míg a kardnál a vágás és a védés. Mindezek után a módszertani anyagban a fegyvernemek gyakorlatainak az oktatása következik.

A párbajtőrnél:

- a szúrások végrehajtása különböző távolságokból;
- a közbeszúrás;
- a váltószúrás;
- a kitörésszúrás;
- a kötött szúrás;
- a védő alapállások.

A hét másik órájában a kardnál:

- a vágások, mint a fej, az oldal, a mell és a has;
- a szúrások;
- illetve a két rendszerű védekre terjednének ki.

Ha már ezen gyakorlatok mind jól mennek, akkor lehet megismerkedni a versenyek szablyaival, hiszen a tisztjelöltek vívásoktatásának az egyének képességeinek pozitív fejlesztése mellett ez lenne a másik magasztos célja, hogy a magyar honvéd tisztjelöltek képesek legyenek ismét részt venni nemzetközi katonai vívóversenyeken.

3. 2 Második félév

A második félév tematikája a taktikai oktatás lenne, más szóval a repertoárbővítés. A már megtanult alapképességekre jön a technikai elemek ráépítése. Tanulmányomban már említettem, hogy a vívásnak ritmusa, avagy tempója van. A mozgásnak pedig mindig van egy holt-pontja, aminek a tus adásánál van kiemelkedő szerepe, hiszen ekkor, ha gyorsan reagálunk, akkor ki lehet használni az ellenfél kiszolgáltatottságát. Ezeknél fogva az ebben a félévben megvalósítandó célok a következők lennének:

- speciális mozgáselemek és készségek továbbfejlesztése;
- a képességek színvonalának növelése;
- a ritmusérzék tudatos továbbépítése;
- a teljesítményre való törekvés kialakítása;
- az egymás elleni játékok közben a változó körülményekhez történő alkalmazkodás elsajátítása;
- a sikerélmény fenntartása és a tevékenység örömeinek a megszilárdítása;
- az egyenes támadások és pengetámadások asszószerűen történő végrehajtásának elsajátítása;
- a tanult gyakorlatokból támadásvédelmi gyakorlatok végrehajtásának megtanítása párokban és szabadvívásban egyaránt;
- a sportági alkalmasság megállapítása ezzel együtt a versenyekre való felkészítés.

Nagyon fontos, hogy ez lesz az a félév, amikor hallgatók eldöntik, hogy a kötelezően le-telt kettő félév után, szeretnének-e a továbbiakban is aktívan részt venni ebben a sportágban.

Itt meg kell nekik adni azt a lehetőséget, hogy akár vívóklub háziversenyein, akár a tanóra keretein belül megrendezett versenyeken vegyenek részt, ahol kipróbálhatják saját tudásukat. Ezek kapcsán már tudatosan lehet nekik bemutatni a mérkőzések felépítését, avagy megszoktatni velük a versenyek rendszerét. Az eltelt év végén, a vívómester és a honvédtiszt jelölt közösen el tudják dönteni, hogy érdemes-e a továbbiakban ezzel a sportággal versenyszerűen foglalkozni és azt is, hogy egyáltalán megvan-e erre a növendék részéről a hajlandóság.

14. ábra: A belga nemzetközi katonai tanintézeti vívóversenyen résztvevő honvéd tisztjelöltek csapata 2013-ban Horváth Sz. Tibor vívómester vezetésével
(Forrás: Tiszti Vívóklub archívuma)

ÖSSZEGZÉS

„A Nemzeti Közsolgálati Egyetemen működő tiszti vívószakosztály munkájának megbecsültségét jelzi, hogy olyan támogatói vannak, mint például a Magyar Honvédség, a Honvédelmi Minisztérium, a Magyar Vívószövetség vagy a Honvédelmi Sportszövetség”
/Prof. Dr. Padányi József vezérőrnagy/⁵⁸

A tanulmányom elején felvázolt történelmi áttekintésből egyértelműen arra a következtetésre jutottam, hogy a magyar vívás sikerességét a katonavívók alapozták meg. Mindezt jól támasztja alá a 4. és az 5. ábra. Az újkori olimpiák történetében a kezdetektől számítva összesen 31 olimpiai versenyt rendeztek meg. A magyar vívók 1908-tól vesznek részt a nyári olimpiákon, ami azt jelenti, hogy mi csak 23 olimpián képviselhettük magunkat 2016-ig. Az eddig eltelt időintervallumban a magyar vívók egyéniben 15-ször állhattak a dobogó legtetejére, amiből 7 alkalommal az aranyérmes szerző katonatiszt volt. Lehetne erre mondani, hogy ez csak az érmek számának a fele, de ne felejtjük el azt a tényt, hogy 1956-tól, az első törésponttól, egészen a második töréspontig, 1968-ig ugyanaz a három katonatiszt versenyzett az olimpiákon. Majd, a Mexikóvárosi világverseny után már nem volt történelmünkben több honvédtiszt vívónk. Ennek fényében én azt a következtetést vonom le, hogy a vívásban a tiszti állomány kimagasló eredmények elérésére képes.

A tisztek a vívásban előnyként tudják alkalmazni a kirívóan magas erőnlétüket, hiszen az ő életükben a sportok kiemelkedő szerepet töltenek be. Továbbá, a sokoldalú katonatiszt kialakítása során is jótékony hatással bír a vívásoktatása, hiszen ez a sport segít az olyan értékes személyiségvonások kialakításában, mint a kudarcátűrés, a küzdőszellem, a kitartás, valamint a monotónia tűrés. A jellemük megszilárdításánál a lovagiasság, az udvariasság és a tisztelet kialakításában van nagy szerepe a vívásnak. A sportág mozgásformáinak köszönhetően pedig a tisztek egyfajta tartásra tehetnek szert. Mindemellett segít fejleszteni a négy alapképességet, ami az erő, az ügyesség, a gyorsaság és az állóképesség. A honvéd tisztjelöltek a harctéren a felderítési folyamatok során is tudnak a vívás jótékony hatásaira támaszkodni, hiszen mind a kettőnek az ellenfél helyes és reális feltérképezése az alapja.

⁵⁸ Szöör Ádám: 25 éves a Tiszti Vívóklub. Budapest, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző kar Honlapja, <https://hhk.uni-nke.hu/hirek/2017/12/14/25-eves-a-tiszti-vivoklub> (letöltve: 2018. április 10.)

Összességében úgy gondolom, hogy a honvéd tisztjelöltek oktatásában a vívás jelenlegi óraszama nem elegendő, hiszen a 8 félévük alatt mindössze 10 alkalommal találkoznak a vívás alapjaival, ami arra sem elegendő, hogy az alap mozdulatokat elsajátítsák. Éppen ezért nincs sikerélményük a sportágban, tehát maga az elkötelezettség sem alakul, hogy a letelt óraszám után tovább, saját önszorgalmukból, kitartásukból és továbbra is kihasználják a vívóterem adta lehetőségeket.

Úgy értékelem, hogy a dolgozatom végén felvázolt oktatási programterv alapnak kiváló, hiszen tartalmazza mindazokat a módszertani alapokat, amiket ha a hallgatók jól elsajátítanak, akkor a második félév végére kialakulhatnak azok a személyiségjegyek, amelyek jó alapul szolgálhatnak a további fejlődéshez. A vívásoktatás programtervének a végére a hallgatók már a sikerélményeiknek köszönhetően el tudják dönteni, hogy a későbbiben hogyan akarnak, vagy egyáltalán akarnak-e ezzel a sportággal tovább foglalkozni. A Tiszti Vívóklub a két kurzus végezetével támogatni fogja őket, biztosítva a honvéd tisztjelöltek számára azokat a kereteket, amelyek között akár a hobbivívás, akár a versenyvívás útjára léphetnek.

Dolgozatom végén megköszönöm a Nemzeti Közszerológati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar hallgatóinak a segítségét, a Tiszti Vívóklub vezetőjének és vívómesterének a támogatását, továbbá az összes többi interjúalanyom készséges választát. Remélem, hogy a honvéd tisztjelöltek szívét hamarosan újfent a kardok éles csattogásának ritmusos zenéje fogja átjárni.

Hamarosan találkozzunk a vívóklubban!

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Dr. Für Lajos honvédelmi miniszter válaszelevele Dr. Szentistvány József	6
2. ábra: A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia vívóterme.....	14
3. ábra: Kovács Pál dandártábornok katonai köpenyében.....	17
4. ábra: Olimpiai magyar győzelmek vívásban 1908-tól 2016-ig.....	20
5. ábra: 1906-tól, 2016-ig az egyéni magyar vívók aránya az olimpiákon	23
6. ábra: 1906-tól, 2016-ig az összes olimpiai sportágban elért magyar olimpia érmek számának összehasonlítása a vívásban elért érmek számával. (Forrás: Szerző).....	24
7. ábra: Vívni tanulnak a tisztjelöltek a Tiszti Vívó szakosztályban.....	26
8. ábra: A Nemzeti Közszerológiai Egyetem Ludovika Campusa a kép jobb oldalán a szárnyépülettel (Forrás: NKE archívum, készítette: Dr. Németh András).....	27
9. ábra: Pápics Patrik honvéd tisztjelölt átveszi érmét Horváth Sz. Tibor	29
10. ábra: Díjátadás a Tiszti Vívóklubban, ahol Dr. Németh András őrnagy átadja az érmet egy civil utánpótlás korú versenyzőnek, a kép jobb oldalán Horváth Sz. Tibor vívómester (Forrás: Takács Vivien: En garde! Budapest, Honvédelmi Minisztérium Honlapja, 2017. december 14., https://honvedelem.hu/cikk/66649_en_garde (letöltve: 2018. április 8.))	30
11. ábra: Vívóállás, avagy az alapállás	33
12. ábra: Előrelépés és hátralépés.....	34
13. ábra: Kitörés és lépés előre kitörés.....	34
14. ábra: A belga nemzetközi katonai tanintézetű vívóversenyen résztvevő honvéd tisztjelöltek csapata 2013-ban Horváth Sz. Tibor vívómester vezetésével.....	36

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 1808. évi VII. törvénycikk 4. §
- 1872. évi XVI. törvénycikk
- 1882. évi XXXIX. törvénycikk
- 1889. évi VI. törvénycikk 21. §
- 1890. évi XX. törvénycikk
- 1897. évi XXIII. törvénycikk
- A Génusz. A Magyar Honvédség hivatalos youtube csatornája, 2017. február 23., <https://www.youtube.com/watch?v=oZZ53JmISPU&t=1185s> (megtekintve: 2018. április 12.)
- Dr. Szepesi László: Szabályismertetési film. Debrecen, Tanítóképző Főiskola, tf.hu/wp-content/uploads/2009/06/szab.pdf (letöltve: 2018. április 4.)
- Egyéni Olimpiai Bajnokok. Magyar Vívószövetség honlapja. <http://hunfencing.hu/> (letöltve: 2018. április 5.)
- Geleta Károly: Öttusavívás. Debrecen, Tanítóképző Főiskola, www.ottusaute.hu/kepgaleria/PDF%20ottusa%20sportagrol%20ottusa%20vivas.pdf (letöltve: 2018. április 4.)
- Kahlich Endre – Gy. Papp László – Subert Zoltán: Olimpiai játékok 1896-1976. Budapest, Kossuth kiadó, Harmadik átdolgozott és bővített kiadás, 1977, p. 41.
- Lantos Gábor: Az aranyérem története, 1956. kard csapat. In: Olimpiai érmeseink - Magay Dániel, Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/24001/> (letöltve: 2018. április 6.)
- M. Kir. Honvéd. Ludovika Akadémia. Budapest, Pesti könyvnyomda-részvény- társaság, 1900
- Olimpiai érmeseink - Berczelly Tibor (Berczeller Tibor). Budapest, Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/20985/> (letöltve: 2018. április 2.)
- Olimpiai érmeseink - Hosszú Katinka. Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/22788/m/238> (letöltve: 2018. április 6.)
- Olimpiai érmeseink – Kammerer Zoltán. Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja <http://olimpia.hu/champdata/details/id/23004/m/238> (letöltve: 2018. április 6.)
- Olimpiai érmeseink - Kovács Pál Ádám. Budapest, Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/23608/> (letöltve: 2018. április 2.)

- Olimpiai érmeseink - Piller-Jekelfalussy György. Budapest, Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/25003/> (letöltve: 2018. április 2.)
- Olimpiai érmeseink - Tersztyánszky Ödön. Budapest, Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/26221/> (letöltve: 2018. április 2.)
- Olimpiai sportágak. Magyar Olimpiai Bizottság honlapja, <http://olimpia.hu/olimpiai-sportagak> (letöltve: 2018. április 6.)
- Onyestyák Nikolett: Az ókori olimpiai játékok. Debrecen, Tanítóképző Főiskola, 2007, p. 6-9. tf.hu/wp-content/uploads/2009/07/ooj.pdf (letöltve: 2018. április 4.)
- Pézsa Tibor: Olimpiai érmeseink - Pézsa Tibor. In: Szetey András: 1964. Pézsa Tibor kard egyéni, Budapest, Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/24989/m/597> (letöltve: 2018. április 2.)
- Rácz Géza: India szent könyvei. Budapest, Kagylókürt folyóirat, 2014/ 62. szám, <http://www.kagylokurt.hu/12934/orientacio/darsanak/india-szent-konyvei.html> (letöltve: 2018. április 4.)
- Rada Tibor: A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia és a Testvérintézetek Összefoglalt Története (1830-1945). Budapest, Gálos-Nyomdász Kft., 1998, p. 24.
- Siposné prof. Dr. Kecskeméthy Klára: A ludoviceum: a Ludovika Akadémia története. Budapest, Bonum Publicum, 2014. 3. szám,
- Szöőr Ádám: 25 éves a Tiszti Vívóklub. Budapest, Nemzeti Közszerződési Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző kar Honlapja, <https://hhk.uni-nke.hu/hirek/2017/12/14/25-eves-a-tishti-vivoklub> (letöltve: 2018. április 10.)
- Takács Vivien: En garde! Budapest, Honvédelmi Minisztérium Honlapja, 2017. december 14., https://honvedelem.hu/cikk/66649_en_garde (letöltve: 2018. április 8.)
- Tanfolyamot indít a Tiszti Vívóklub. Budapest, Magyar Honvédség Honlapja, 2017. március 24., https://honvedelem.hu/cikk/62430_tanfolyamot_indit_a_tishti_vivoklub (letöltve: 2018. április 8.)
- Vándor Kálmán: 1952. Kardcsapat - Csoda? Hőstett? Dráma! In: Olimpiai érmeseink - Kovács Pál Ádám. Magyar Olimpiai Bizottság Honlapja, <http://olimpia.hu/champdata/details/id/23608/> (letöltve: 2018. április 2.)
- Vívásban szerzett érmeink száma. A Magyar Vívó Szövetség Honlapja, <http://hunfencing.hu/> (letöltve: 2018. április 2.)

- Vívó szakosztály. Nemzeti Közszerolgalati Egyetem Honlapja, In: Egyetemi sportigazgatós (ESI) <https://sportosegyetem.uni-nke.hu/nke-sportegyesulet/szakosztalyok/vivo-szakosztaly> (letöltve: 2018. április 6.)
- Zuber Ferenc: A Magyar Athletikai Club története 1875-1925. Budapest, Magyar Athletikai Club kiadó, 1925,